

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Katedra pastorální teologie

Jitka Veronika Fojtíková

PODÍL KATOLICKÉ CÍRKVE V ČECHÁCH NA MISIJNÍM
DÍLE CÍRKVE

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Aleš Opatrný, ThD. PhD

PRAHA 2007

Děkuji Ing. Mgr. Aleši Opatrnému, ThD. PhD za odborné vedení práce, Mgr. Heleně Bubníkové za pomoc při zpracovávání dat do grafů, Mgr. S.M.Vilmě Venkrbcové za jazykovou korekturu, MUDr. S.M. Přemysle Markové za závěrečnou formální korekturu a S.M. Eucharistice Vitáskové za možnost disponovat s archivními dokumenty.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a v seznamu pramenů a literatury uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne 25.9.2007

Jitka Veronika Fojtíková

Obsah

Úvod.....	5
1 Misie jako součást života církve	7
1.1 Pojetí misijní činnosti církve v dokumentech magisteria.....	7
1.1.1 Vymezení základních pojmů na základě dokumentů magisteria.....	7
1.1.2 Hlavní rysy misijního úkolu církve podle dokumentů magisteria.....	9
1.2 Charakteristika misijní činnosti katolické církve v současnosti.....	14
1.2.1 Formy misijní činnosti církve.....	15
1.2.2 Nejvýznamnější misijní organizace pracující v součinnosti nebo pod patronátem církve.....	16
2 Historie a současnost misijní činnosti církve v Čechách.....	22
2.1 Historický vývoj misijní činnosti církve v Čechách od 8. do konce 20.století	22
2.1.1 Vývoj misijní činnosti církve v Čechách od 8. do začátku 20. století	22
2.1.2 Vývoj misijní činnosti církve v Čechách v průběhu 20. století	25
2.2 Hlavní formy misijní činnosti církve v Čechách v současnosti	27
2.2.1 Zprávy o misijní činnosti církve v diecézních dokumentech (Acta curie)	27
2.2.2 Organizace a společenství pracující pro misie <i>ad gentes</i> v Čechách v současnosti.....	28
3 Vlastní výzkum podílu církve v Čechách na misijní činnosti církve v současnosti	41
3.1 Metodika výzkumu.....	41
3.1.1 Cíle výzkumu a jeho nástroje	41
3.1.2 Struktura dotazníku a způsob jeho hodnocení	42
3.2 Charakteristika cílové skupiny respondentů	45
3.2.1 Vymezení skupiny respondentů	45
3.2.2 Formy komunikace s respondenty	46
4 Zpracování dat z vlastního výzkumu	49
4.1 Vyhodnocení identifikačních údajů	49
4.2 Informovanost respondentů o misijní činnosti církve v Čechách	52
4.3 Angažovanost respondentů a jejich farních nebo jiných společenství v misijní činnosti církve	55

4.4	Zájem respondentů o osobní zapojení do misijní činnosti církve <i>ad gentes</i>	67
4.5	Zájem respondentů o informovanost o misijní činnosti <i>ad gentes</i>	69
	Závěr	72
	Seznam pramenů	74
	Seznam literatury	75
	Seznam zkratk	77
	Seznam tabulek	78
	Seznam grafů	79
	Anotace	81
	Přílohy	82

Úvod

Pro tuto práci jsem se rozhodla, protože téma misíí je pro mne osobně velmi důležité. V dokumentech církve se mluví o misijní činnosti církve, to znamená, že misijní činnost není jen jakási činnost podléhající módním trendům doby. Je to něco, co k církvi bytostně patří.

Dalším důvodem pro toto téma je situace v církvi a společnosti, kterou vidím jako svým způsobem xenofobní a narcistickou. Moje zkušenost mi říká, že tam, kde se lidé zajímají o dobro lidí nejen blízkých, ale i vzdálených, je radost, bohatství a pokoj. Protože vím, že mnoho katolíků by se chtělo zapojit do díla pro dobro druhých, ale těžko shání informace o této činnosti (v našem případě misijní činnosti) nebo má o této činnosti omezené představy, chtěla bych misijní činnost církve v naší zemi těmto lidem přiblížit a tuto činnost zmapovat.

Časový horizont této práce je druhá polovina 20 století, zejména období po „sametové revoluci“ až do současnosti. Podstatnou součástí této práce je dotazník, pomocí něhož jsem chtěla zjistit, co lidé o misijní činnosti vědí, jak se o ni zajímají, případně jestli se jí účastní a v jakých formách.

Tuto práci bych ráda zakotvila na dokumentech magisteria, které se k tomuto tématu vztahují, především na encyklice Jana Pavla II. *Redemptoris missio* a dekretu II. vatikánského koncilu *Ad gentes* a dalších. Na jejich základě definuji v první kapitole základní používané pojmy a obecně pojetí misijního úkolu církve. Dále uvádím v přehledu neznámější organizace, které na tomto poli v současnosti působí.

Misijní činnost, která nás zajímá, probíhala v českých zemích ve farnostech, menších skupinách věřících lidí a také v řeholních společenstvích. Protože tato činnost byla v těchto zemích vzhledem k režimu až do roku 1989 tajná, existuje poměrně málo oficiálních dokumentů, ze kterých bychom ji mohli zmapovat. Snažila jsem se získat informace o misijní činnosti z archivních materiálů, kde jsem hledala, nakolik byl informován klér a věřící o misiích a misijních aktivitách. Pracovala jsem s materiály místních církví, jako jsou Pastýřské listy 1945 – 2000, diecézní měsíčník *ACTA CURIAE*, vydávaný jednotlivými biskupstvími a jiné archivní materiály. V neposlední řadě jsem

použila internet jako zdroj informací o organizacích a společenstvích angažujících se na tomto poli.

Práce se zaměřuje na zmapování misijní činnosti církve v ČR v druhé polovině 20. století. K získání konkrétních informací o jejím současném stavu a zapojení jednotlivých věřících do tohoto úkolu církve jsem použila vlastní výzkum za pomoci dotazníků, které byly distribuovány věřícím ve všech diecézích. Data získaná z dotazníků tvoří podstatnou část práce a zpracovávám je ve třetí (metodika) a hlavně čtvrté kapitole této práce (vlastní vyhodnocení).

Tuto práci bych ráda ukončila vyhodnocením získaných informací z dotazníků a srovnáním výsledků tohoto vlastního výzkumu s oficiálními informacemi o možnostech misijní činnosti církve v České republice.

1 MISIE JAKO SOUČÁST ŽIVOTA CÍRKVE

Misie jsou neoddělitelnou součástí života církve, bez které by církev zcela nenaplňovala poslání, které jí Bůh na tomto světě svěřil. Abychom se mohli touto tematikou blíže zabývat, pokusíme se nyní definovat základní pojmy a popsat pojetí misijní činnosti v současné katolické církvi s odkazy na dokumenty magisteria.

1.1 Pojetí misijního úkolu církve v dokumentech magisteria

Při definování základních pojmů se opíráme především o dokument Druhého vatikánského koncilu *Ad gentes* (AG)¹ a o encykliku Jana Pavla II. *Redemptoris misio* (RM)². K pochopení obecnějších pojmů jako jsou evangelizace, humanitární činnost a charita používáme slovníky a encyklopedie.

1.1.1 Vymezení základních pojmů na základě dokumentů magisteria

Soustředíme pozornost na pojem *misie* /obecně/ a *misie ad gentes*, jak jsou chápány a uplatňovány v katolické církvi.

Misie

Pojem misie pochází z latinského slova *mittere* – poslat.³ Představa božského poslání je vlastní i mnohým nekřesťanským náboženstvím. S touto ideou se setkáváme již v pohanském Řecku a také mnohem mladší islámské kultuře. Ovšem v biblickém Zjevení je toto poslání na rozdíl od jiných náboženství zasazeno do dějin spásy. V jejich průběhu už v době starozákonní Bůh posílal své proroky, aby hlásali radostnou zvěst. Můžeme zde také vzpomenout Izaiášův zpěv o Hospodinově služebníku, jenž má přinést radostnou zvěst chudým, který je nejznámějším předobrazem novozákonního Syna Božího (srov. Iz 42,6).

Tímto se dostáváme k tématu misíí v Novém zákoně. Poslání hlásat evangelium uložil Ježíši Kristu sám Bůh Otec. Ježíš Kristus dále toto poslání delegoval na svou církev a učedníky, jak se dovídáme z evangelia Matoušova (srov. Mt 28,19), Janova (srov. Jan

¹ II. Vatikánský koncil: Dekret *Ad gentes* o misijní činnosti církve ze dne 7. prosince 1965, in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon, 1995, 459-507.

² JAN PAVEL II.: Encyklika *Redemptoris missio* o stálé platnosti misijního poslání ze dne 7. prosince 1990, Praha: Zvon, 1994.

³ Srov. KÖNIG Franz: Lexikon náboženství. Praha: Viktoria Publishing, 1994, heslo misie.

20,21), Markova (srov. Mk 16,15) i Lukášova (srov. Lk 10,1-9). Obsahem tohoto misijního poslání církve, zachyceného v evangeliích, se budeme zabývat v další části této práce.

V novozákonní literatuře se můžeme seznámit s nejznámějším misionářem všech časů - se sv. Pavlem. Skutky apoštolů jsou zprávou o jeho misijní činnosti. Také listy sv. Jana (zejména druhý a třetí list) a listy sv. Petra se tímto tématem zaobírají.

Až do doby II. vatikánského koncilu byl používán jednotný výraz *misie*, přestože už před koncilem byly pod tímto výrazem zahrnuty dvě různé činnosti; *misie vnitřní*, to znamená úsilí o prohloubení víry věřících, které mělo často formu lidových misí, a *missio ecclesiae*, které znamená osobité působení s cílem „evangelizace a prosazení církve u národů a obcí, u nichž dosud nezapustila kořeny“⁴. Pro tuto misií můžeme použít také výraz „vnější *misie*“ nebo „světová *misie*“⁵. Též výraz *misie ad gentes* lze v této souvislosti použít.

K pochopení misí je také nutné vědět, že církev nikdy nekázala čistě nadpřirozené spasení pouze v duchovní a duševní sféře, protože již od začátku byla konfrontována s lidským utrpením a bídou. *Misie* byla vždy spojena s charitou a humanitární pomocí, ale ne proto, aby „vyráběla“ křesťany za každou cenu, ale z přesvědčení, že křesťanství bez lásky a pomoci by si odporovalo. Jestliže se církev především v zemích třetího světa angažuje pro spravedlnost a mír, je to proto, že se snaží pokračovat v Ježíšově poslání – dát poraženým svobodu a nastolit milostivý rok Páně.⁶

Misie ad gentes

Výraz *ad gentes* je latinský a znamená „k pohanům“. Avšak již koncilní otcové Druhého vatikánského koncilu v čele s Pavlem IV. jej překládali obratem „k národům“. Můžeme tedy říci, že spojení *misie ad gentes* vyjadřuje poslání křesťanů hlásat evangelium pohanům, nebo chceme-li, pohanským národům. Jak jsme již dříve uvedli, je možné také použít výraz vnější *misie* nebo *misie církve*. Obsažněji to lze vyjádřit také takto: „Výrazem se označuje úkol, který má celá církev a každý jednotlivý věřící z moci křtu, a to zvěstovat a dosvědčit všem lidem poselství spásy, zvláště v těch zeměpisných oblastech a v těch

⁴ KONIG Franz, WALDENFELS Hans: Lexikon náboženství. Praha: Viktoria Publishing, 1994, heslo *misie*.

⁵ Srov. tamtéž, heslo *misie*.

⁶ Srov. PAVEL VI.: Apoštolská exhortace Evangelii nuntiandi o hlásání evangelia ze dne 8. prosince 1975, Praha: Zvon, 1990, čl. 31.

kulturních prostředích, které zůstaly mimo vliv evangelia“.⁷ Samotný výraz *ad gentes* je názvem dekretu Druhého vatikánského koncilu o misijní činnosti církve. Tento dokument vysvětluje podrobně obsah misie *ad gentes*. Kromě něho budeme v dalším textu čerpat také z encykliky Jana Pavla II. *Redemptoris missio*.

Proč má církev realizovat misie *ad gentes*? K otázce po motivu misí *ad gentes* nám AG říká: „Důvod misijní činnosti spočívá v Boží vůli. Bůh chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy...Bůh sice může cestami, které jsou známy jen jemu, přivést lidi, kteří bez vlastní viny neznají evangelium, k víře, bez níž se mu nelze líbit, přesto však připadá církvi povinnost a zároveň i svaté právo hlásat evangelium.“⁸

Další články dokumentu hovoří o misijní činnosti vyplývající z lidské přirozenosti a také se bere na vědomí její eschatologický rozměr. „Misijní činnost je také v úzké spojitosti s lidskou přirozeností a s jejími tužbami. Neboť tím, že církev ukazuje Krista, zjevuje lidem ryzí pravdu o jejich životním stavu a o jejich úplném povolání.“⁹ Evangelium bylo v lidských dějinách opravdovým kvasem svobody a pokroku a i dnes se stále projevuje jako kvas bratrství, jednoty a míru.¹⁰ „Misijní činnost není nic jiného a nic menšího než zjevování - epifanie - Božího plánu a jeho naplňování ve světě a v jeho dějinách.“¹¹ Všechno dobré, co je uloženo v srdci a myslí lidí nebo v obřadech a kulturách národů nechce tato činnost ničit, ale ozdravit a povýšit k Boží slávě, k zahanbení zlého ducha a k štěstí člověka. Tak směřuje misijní činnost k eschatologické plnosti.¹²

V encyklice *Redemptoris missio* Jan Pavel II. definuje misie *ad gentes* jako činnost, která se obrací „na národy a skupiny, které v Krista ještě nevěří a na ty, kteří jsou vzdáleni Kristu, u nichž se církev ještě nezakořenila a jejichž kultura není dosud proniknuta evangeliem“.¹³

⁷ PETROSILLO Piero: Křesťanství od A do Z. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, heslo misie.

⁸ AG čl. 7

⁹ AG čl. 8

¹⁰ Srov. AG čl. 8

¹¹ AG čl. 9

¹² Srov. AG čl. 9

¹³ RM čl. 34

1.1.2 Hlavní rysy misijního úkolu církve podle dokumentů magisteria

Misijní úkol církve je úkol, který dostala církev od svého zakladatele Ježíše Krista po jeho zmrtvýchvstání a který v plnosti rozvinula po seslání Ducha svatého. Také v písemné zmínce, ve třech synopických evangeliích je část o misijním úkolu umístěna na konci evangelia po událostech zmrtvýchvstání Ježíše Krista.

Misijní činnost jako úkol církve je chápána jako úkol, který má plnit biskupský sbor v čele s Petrovým nástupcem při modlitbě a součinnosti celé církve a který je jeden a týž všude a ve všech podmínkách i když se vzhledem k různým okolnostem nevykonává stejným způsobem. Vlastním cílem misijní činnosti je evangelizace a zasazení církve do půdy v národech nebo skupinách, kde ještě nezapustila kořeny.¹⁴

Tento úkol je sice jeden, ale obsahuje v sobě nespočetné množství činností a možností, jak jej uskutečňovat. Úkoly jsou rozděleny podle míry odpovědnosti v církvi, ale zahrnují všechny její členy. V dokumentu *AG* koncilní otcové nejprve oslovují celé společenství křesťanů, pak se obracejí na jednotlivé místní církve a jejich biskupy i instituty zasvěceného života: „Protože celá církev je misionářská a dílo evangelizace je základní povinností Božího lidu, posvátný sněm vyzývá všechny k hluboké vnitřní obnově, aby se s živým vědomím vlastní odpovědnosti za šíření evangelia chopili svého podílu na misijním díle u pohanských národů.“¹⁵

Všichni věřící si mají být vědomi své odpovědnosti vůči světu, pěstovat v sobě skutečně katolického ducha a vynakládat síly na dílo evangelizace.¹⁶ Také jednotlivým místním církevním společenstvím, především diecézním a farním, patří povinnost svědčit o Kristu před pohanskými národy.¹⁷

Kristův příkaz hlásat evangelium se však v rámci společenství církve nejvíce dotýká biskupů jako členů biskupského sboru, který je zástupcem sboru apoštolů. Všichni biskupové dostali svěcení nejen pro určitou diecézi, ale pro spásu celého světa. Ve svém posvátném úřadě a tedy i ve službě misiím nacházejí spolupracovníky v kněžích.¹⁸

¹⁴ Srov. *AG* čl. 6

¹⁵ *AG* čl. 35

¹⁶ Srov. *AG* čl. 36

¹⁷ Srov. *AG* čl. 37

¹⁸ Srov. *AG* čl. 38, 39

Koncilní otcové v dekretu *AG* oceňují i veliký podíl, který na evangelizaci světa měly a mají řeholní instituty, ať už kontemplativní nebo činné. Vybízejí zasvěcené osoby, aby neúnavně pokračovaly v započatém díle s vědomím, že je k tomuto dílu zavazuje ctnost lásky. Posvátný sněm prosí kontemplativní instituty, aby zakládaly domy v místech misí, aby tam přizpůsobily svůj život autentickým náboženským tradicím těchto národů a vydávaly mezi křesťany slavné svědectví o Boží velebnosti a lásce a o jednotě v Kristu. Žádá činné řeholní společnosti, aby se před Bohem tázaly samy sebe, zda by nemohly přenechat některé služby jiným, rozšířit svou činnost ve prospěch šíření Božího království mezi pohanskými národy a věnovat své síly misím.¹⁹

V závěru se dokument *AG* obrací k nejširší základně církevního společenství, kterou tvoří věřící laici. Vyzývá je, aby spolupůsobili v evangelizačním díle církve a účastnili se jejího spasitelného poslání jako svědkové i jako živé nástroje. Koncilní otcové povzbuzují laiky v zemích již křesťanských, aby u sebe i u jiných pěstovali poznání o misích a lásku k nim. Vzbuzovali povolání k misijní službě ve vlastních rodinách, v katolických spolcích i ve školách a poskytovali této činnosti podporu všeho druhu, aby dar víry, který dostali zdarma, mohl být darován i jiným. V misijních zemích mají laici spolupracovat v řešení záležitostí farních i diecézních, podporovat různé formy laického apoštolátu, aby věřící mladých církví mohli co nejdříve převzít vlastní úlohu v životě církve. Mají se angažovat také ve správě časných záležitostí a pracovat pro hospodářsko-sociální rozvoj těchto států.²⁰

Význam misí pro život církevního společenství a jejich specifikum shrnuje následující úryvek *AG*: „Je tedy zjevné, že misijní činnost vyvěrá ze samé podstaty církve. Šíří její spásnou víru, jejím rozšiřováním zdokonaluje její katolickou jednotu, udržuje se její apoštolskostí, uplatňuje sborové cítění její hierarchie a dosvědčuje, šíří a podporuje její svatost. Tím se liší misijní činnost mezi národy jak od pastorační činnosti, kterou je třeba konat mezi věřícími, tak od činnosti směřující k obnově jednoty křesťanů.“²¹

Všeobecné misijní povolání věřících je jako každé křesťanské povolání založeno na lásce. „Jako je láska základem celého křesťanského života, tak je také základem veškeré misionářské činnosti. Opravdová láska k Bohu se neobejde bez lásky k bližnímu. Tak také

¹⁹ Srov. *AG* čl. 40

²⁰ Srov. *AG* čl. 41

²¹ *AG* čl. 6

misijní činnost je projevem lásky k Bohu a k bližnímu.²² Tato slova bychom mohli použít jako argument, že k misijní činnosti jsou povolány všechny generace křesťanů a věk, rasa ani postavení nemohou být od ní dispensí, tak jako nemohou být dispensí od lásky.

Misijní úsilí křesťanů se odvíjí od svátostí přijímaných během jejich života. Například ve věroučné konstituci Druhého vatikánského koncilu o církvi *Lumen gentium* se říká o svátosti biřmování: „Svátost biřmování dokonaleji připoutává křesťany k církvi, obohacuje je zvláštní silou Ducha svatého, a proto jsou pak mnohem více zavázáni slovy a skutky šířit a bránit víru jako opravdoví Kristovi svědkové.“²³

Pohled na misijní činnost se v průběhu dějin církve vyvíjel a prohluboval. Ani v této oblasti svého života se křesťané nevyhnuli nejrůznějším překážkám, riziku špatného pochopení misijního příkazu, upřednostnění počtu získaných věřících před autentičností jejich víry, volbě špatných (včetně násilných) prostředků šíření víry, záměně evangelizace za humanitární pomoc a podobně. Období velkého misijního úsilí církve spojeného s konkrétními charismatickými osobnostmi a vznikem nových institucí jsou střídána s obdobími nezájmu a ochabnutí.

Obecně se církev v této delikátní činnosti musí vyvarovat nevhodného zjednodušování a šablonovitosti, před kterým varuje encyklika *Redemptoris missio*: „Je nutno se vystříhat nebezpečí zjednodušovat velmi rozdílné situace na stejnou úroveň. Konstatování, že celá církev je misijní, nevyklučuje existenci speciálních misíí *ad gentes*, podobně jako konstatování, že všichni katolíci mají být misionáři, nevyklučuje, ale naopak vyžaduje, aby na základě speciálního povolání existovali ti, kteří jsou celoživotně misionáři *ad gentes*“.²⁴

Příkladem takového chybného zjednodušení může být námitka proti rozvíjení misijní činnosti církve ve třetím světě s odkazem na skutečnost, že i země dříve křesťanské (Evropa) jsou dnes misijním územím. Tak proč pracovat pro země kdesi v Asii či Africe, když můžeme tutéž činnost vyvíjet v Evropě? Jednotlivé situace však nejsou stejné. I když připustíme, že výpovědi vztahující se na misijní zodpovědnost církve nejsou věrohodné, nejsou-li provázeny zodpovědným nasazením nové evangelizace v zemích s křesťanskou tradicí, nemůžeme ztotožňovat situaci národa, který Krista ještě nepoznal, se situací jiného

²² PLANER František: Misijní činnost církve. Řím: Křesťanská akademie, 1976, str. 35.

²³ LG čl. 11

²⁴ RS čl. 32

národa, který Krista poznal, přijal a potom se od něj odklonil, ale přesto žije dál v kultuře, která je ovlivněna evangelijními principy a hodnotami. Ve vztahu k víře stojí tyto národy v odlišné situaci.²⁵

Překážky a potíže, které komplikují misie *ad gentes*, mohou být vnější a vnitřní. Příkladem vnějších překážek může být společenská situace a mocenské systémy v některých zemích východní Asie, které vstup misionářům zakazují. V jiných zemích je zakázána evangelizace. Jan Pavel II. se však ve své encyklice více obává překážek vnitřních, které jsou obtížněji překonatelné a jsou mnohem bolestnější. V první řadě je vidí v nedostatku horlivosti, který se projevuje celkovou únavou, zklamáním, zpohodlněním, nezájmem a především nedostatkem radosti a naděje. Tyto překážky jsou velmi nebezpečné, poněvadž jejich zdrojem je naše vlastní nitro. Za jednu z nejvážnějších příčin zmenšeného zájmu o misijní aktivitu však považuje lhostejné smýšlení, netečnost, která je bohužel rozšířená i mezi křesťany a má své kořeny v nesprávných teologických představách. Tento způsob myšlení je proniknut náboženským relativismem, jenž vede k domněnce, že jedno náboženství má stejnou platnost jako druhé.²⁶

Mnohé nedostatky a protivenství, která provázejí misie, pramení z nedostatečného vzdělání a informovanosti. „Proto misionářská formace je povinností místní církve, nejenom za spolupráce misionářů a jejich institutů, ale i členů mladé církve. Tato práce nesmí být něčím vedlejším, okrajovým, je třeba potvrzovat, že je skutečným středem křesťanského života místní církve.“²⁷ Správně vzdělávat Boží lid znamená informovat ho o všeobecném poslání církve, pečovat o misijní povolání a spolupůsobit při evangelizaci. V žádném případě nesmí být podáván zúžený obraz misijní činnosti, který klade do popředí především podporu chudých, osvobození utiskovaných, pokrok a obranu lidských práv. Misijní církev se samozřejmě angažuje i v těchto oblastech, ale její první povinnost je jiná, protože chudí mají hlad po Bohu, ne pouze po chlebu. Misijní činnost je především svědectvím o spáse v Kristu a hlásáním radostné zvěsti.²⁸

Je třeba dodat ještě jednu důležitou věc: „Spolupracovat na misiích znamená být schopen nejen dávat, ale i přijímat. Všechny dílčí církve, mladé i staré, jsou povolány

²⁵ Srov. RM čl. 37

²⁶ Srov. RM čl. 36

²⁷ RM čl. 83

²⁸ Srov. RM čl. 83

k tomu, aby světovým misiím nejen dávaly, ale od nich i přijímaly. Žádná z nich se nesmí uzavřít sama v sobě.²⁹

Evangelizace

Výraz evangelizace je odvozen z řeckého slova *euangelizesthai*, což znamená hlásat evangelium. V širším slova smyslu je evangelizace širokou a složitou skutečností, jak to vyjadřuje Pavel VI. ve své exhortaci *Evangelii nuntiandi*. *Evangelizace* je „složitý proces s mnoha různými složkami, jako jsou například: obroda lidstva, vydávání svědectví, zjevné hlásání evangelia, jeho vnitřní přijetí v srdci, vstup do obce věřících, přijímání svátostí a apoštolská iniciativa.“³⁰ Tento výraz těsně souvisí s misijním posláním církve vyjádřeném v Mt 28,19. Misijní činnost je tedy složena z několika dynamických částí evangelizace. Tento výraz zde uvádíme, protože v následujících kapitolách, kdy budeme pracovat s daty z dotazníků, se ukáže, že mnozí lidé tyto pojmy (misie a evangelizace) považují za synonyma.

Charita

Pojem charita bývá také často používán jako synonymum slova misie, ale tyto výrazy nelze ztotožnit. Podle slovníku slovo charita pochází z latinského slova *charita*. Vyjadřuje lásku a zároveň všechny formy křesťanské dobročinnosti.³¹ Charita je obsahem organizované činnosti, kterou se budeme zabývat níže. Na tomto místě chceme jen zdůraznit, že charita není samotná misijní činnost, je pouze její součástí.

Humanitární činnost

Humanismus je pojem, vyjadřující životní postoj založený na lidské důstojnosti, svobodném rozvoji osobnosti v odpovídajících životních a společenských podmínkách.³² Přestože je tento pojem často spojován s italskou renesancí, francouzskou revolucí a nebo posléze marxisticko-leninskou ideologií, má základ čistě křesťanský. Humanitární činnost můžeme považovat za jeden z úkolů, který se snaží plnit charitativní organizace.

²⁹ RM čl. 85

³⁰ PAVEL VI.: Apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi*, (ze dne 8. prosince 1975), Praha: Zvon, 1990, čl. 24.

³¹ Petrosillo Pietro: charita, in: *Křesťanství od A do Z*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 1998, str.69.

³² Humanismus, in: *Všeobecná encyklopedie*, 2, Praha, Nakladatelský dům OP,1997, str. 196.

1.2 Charakteristika misijní činnosti katolické církve v současnosti

Misie jsou jedinečným posláním církve, které v jejím konkrétním každodenním životě nabývá nespočetných podob. Pokusíme se nyní nastínit nejdůležitější oblasti působnosti církve, ve kterých se uplatňuje její misionářský rozměr, a nabídnout stručný přehled organizací a společností, které se do této činnosti v různé míře zapojují.

1.2.2 Formy misijní činnosti církve

Misijní činnost se v každodenním životě uplatňuje v mnoha podobách služby. Příkladem je sám Ježíš Kristus, misionář poslaný od Otce, který svým současníkům představuje svůj misijní program slovy proroka Izaiáše: „Duch Hospodinův je nade mnou, proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst. Poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.“ (Lk 4,18-19) Mohli bychom také uvést další úryvek z Nového zákona, v němž Ježíš Kristus svědčí o svém poslání před učedníky, vyslanými Janem Křtitelem a říká jim: „Jděte, zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli. Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium.“ (Lk 7,22) Z těchto dvou úryvků můžeme vidět, že ani Ježíš Kristus nechápal svou činnost jako ryze učitelskou, ale staral se o spásu celého člověka, duše i těla. Proto se misijní úkol, který církev dostala od Krista, dá uskutečňovat v mnoha formách služby.

Pokud se vrátíme k našemu vzoru Ježíši Kristu, můžeme vidět, že tento úkol naplňoval ve třech aspektech svého bytí, a to jako velekněz, král a učitel. Jako velekněz zprostředkoval spojení se svým Otcem. Jako učitel učil učedníky nově žít Zákon a jako Král se staral o potřeby lidí, a to jak duševní, tak i tělesné. Pokusme se nyní rozdělit formy misijní činnosti, jejímž cílem je hlásat radostnou zvěst, do těchto tří oblastí, v rámci kterých je ještě podrobněji rozvedeme. Tyto oblasti služby hlásání radostné zvěsti obsahují v různé míře taky evangelizaci, charitu a humanitní pomoc, skutečnosti, které jsme si připomněli v předešlé kapitole.

Formy misijní činnosti:

- velekněžská služba - modlitba za bližní spojená s postem, oběť přinesená za bratry, slavení eucharistické oběti;
- učitelská služba - přiblížení nauky Nového zákona jinému člověku, zdravý a radostný způsob života jako přitažlivé svědectví o Bohu, informovanost – sdílení se s bližními o dovednosti a vědomosti;
- královská služba - starost se o potřeby bližních, tišení tělesného hladu a žízně, léčení a ošetřování nemocných, obrana práv a důstojnosti bližních.

Přehled oblastí misijního působení nyní doplníme nastíněním konkrétních činností, konaných pro misie *ad gentes*, které nacházejí uplatnění i v naší současné situaci.

Mezi tyto konkrétní činnosti mohou být zahrnuty:

- modlitba a oběť,
- katecheze, svědectví, semináře, vyučování o misiích nebo v misiích,
- vydávání misijního tisku, informování společnosti prostřednictvím médií (televize, rozhlasu),
- finanční pomoc (sponzorství, dary),
- materiální pomoc (balíčky s humanitární pomocí, kontejnery s šatstvem nebo zdravotnickým materiálem, léky a přístroji),
- technická pomoc (výstavba domů, nemocnic, kostelů, hloubení studní, realizace různých pracovních programů),
- formace misionářů,
- zdravotnická pomoc.

Tento přehled uvádí příklady nejčastějších aktivit, realizovaných v současnosti v dnešních podmínkách, různými jednotlivci nebo organizacemi, v rámci jejich misionářské činnosti. Podrobněji se k nim vrátíme při charakteristice jednotlivých misijních organizací v dalším textu.

1.2.3 Nejvýznamnější misijní organizace pracující v součinnosti nebo pod patronátem církve

Tuto kapitolu uvedeme slovy homilie kardinála Jozefa Tomka, kterou přednesl k jubileu biskupů 7. října 2000. Mluvit o jubileu, znamená mluvit o misi. K pokračování jeho misie na zemi pro dobro všech národů a generací, Ježíš shromáždil v Duchu svatém komunitu učedníků, církev a před svým nanebevstoupením jim světil svou vlastní misi. Ježíšův příkaz je jako misionářský úkol církve, úkol plný síly. Úkol daný Bohem pro dobro lidstva. Kardinál Tomko ve svém listě dále oslovuje místní církve k obnovení misijní činnosti *ad gentes* tam, kde přestala, a k začátku tam, kde ještě nezačala. Místní církve by měly podporovat misijní činnost jako klíčový element normálních pastorálních aktivit farností, společností a skupin a speciálně skupin mladých. Na konci svého listu se k nám obrací slovy velkých misionářů církevních dějin. Misie Krista Vykupitele, kterou světil církvi, je stále velmi daleko od svého naplnění... a my se musíme celým srdcem oddat této službě... Nepovyšuji se, protože káži evangelium, neboť je to moje povinnost. Byla by to moje vina, kdybych nehlásal evangelium. *Caritas Christi urgent nos* – Je to láska Krista, která nás nutí.³³

Církev se k tomuto Kristovu příkazu v průběhu dějin stavěla různě, ale vždy se jej snažila plnit. V prvním tisíciletí se misijní činnost církve soustředila na Evropu. Další století nebo spíše tisíciletí jsou ve znamení expanze do Asie a Afriky, křížáckých tažení, násilného obracení pohanů, ale také vzniku společností jako byl řád svatého Františka z Assisi, řád Kazatelů svatého Dominika, Tovaryšstva Ježíšova a dalších. Můžeme vidět, že církev na misijní úkol nerezignovala, ale snažila se jej plnit, i když nám z dnešního pohledu mohou mnohé prostředky a způsoby připadat nepřípustné. Na začátku sedmnáctého století, přesněji 14. prosince 1622 vzniká ve Vatikánské kurii Kongregace pro šíření víry. Instrukce, která má misijní činnost *ad gentes* koordinovat celocírkevně. Dá se říct, že tato instituce koncem devatenáctého století obdržela nástroj k šíření misíí *ad gentes* v podobě Papežských misijních děl. Začátkem dvacátého století vznikla v Německu na Eucharistickém kongresu organizace Caritas Internationalis, která se postupně rozšířila do celého světa. Tato organizace není vysloveně misijní, ale svou činností naplňuje některé formy misijní činnosti. Je organizačně závislá na místních církvích a pracuje na jejich úkolech.

³³ Srov. TOMKO Jozef: Homily of Cardinal Jozef Tomko, (<http://www.vaticana.va>) (7.10 2000)

Církevní řády a kongregace, o kterých jsme se jen letmo zmínili v předešlých řádcích, mají největší zásluhy na misiích *ad gentes* v druhém tisíciletí. Vznikaly v církvi a pro církev, jako následovníci Krista podle vlastního charismatu zakladatele. V jedenáctém století vznikly nejznámější mendikantské řády (františkáni, dominikáni a karmelitáni), které pracovaly na misii *ad gentes*. Tyto řády byly v té době výlučně mužské. V patnáctém století vzniká řád Tovaryšstva Ježíšova, který se nesmazatelně vryl do dějin misionářství. Od devatenáctého století se množí společnosti a skupiny lidí v církvi jak katolické, tak i jiných křesťanských denominací, které pracují pro misie *ad gentes*. Také ženské řeholní instituty a kongregace začaly vysílat do misií *ad gentes* řádové sestry jako učitelky a ošetrovatelky.³⁴ V druhé polovině dvacátého století, kdy ve většině zemí Evropy již není chudoba, se zejména v západní Evropě množí organizace s charitativním, humanitárním a misijním zaměřením. Příkladem může být organizace Lékaři bez hranic, House of the open door a další. V další podkapitole si uvedeme nejdůležitější z těchto organizací.

Pro větší přehlednost bychom si mohli tyto organizace rozdělit do skupin podle jejich vztahu ke katolické církvi. Jednou z kongregací vatikánské kurie je Kongregace pro šíření víry, jejíž součástí jsou Papežská misijní díla. Papežská misijní díla jsou tedy organizací pracující pro misie a přímo podléhající církvi. Další organizací, která pracuje v součinnosti s církvi na tomto úkolu je Charita. Charity jsou zřizovány v jednotlivých státech a diecézích jednotlivými biskupskými konferencemi. Tyto Charity jsou součástí Caritas International a Caritas Europe.³⁵

Řeholní řády a kongregace jsou součástí církve a v mezích svého charismatu a spirituality se snaží plnit misijní úkol. Jsou to společenství, která mají určitou svobodu v rozhodování ohledně misijní činnosti. Většinou spolupracují na misijním úkolu s Charitou nebo PMD.

Organizace, které se také angažují v tomto úkolu církve a jsou na církvi nezávislé, ovšem pod jejím patronátem, jsou organizace, které vznikly a pracují většinou na území některého státu. V České republice to jsou například Likvidace lepry (LL), Misijní banka ubožáků (MBU), Siriri, Křesťané v nouzi (CIS) a jiné.

³⁴ Srov. FOJTÍKOVÁ Jitka: Misie – součást spirituality Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (bakalářská práce obhájená na KTF UK) Praha 2005

³⁵ www.caritas.org 27.9.2007

Další skupinou, angažující se na tomto poli, jsou organizace, v jejichž statutech není misijní činnost přímo deklarovaná a které mají především charitativní a humanitární zaměření. I v těchto organizacích pracuje hodně křesťanů a misijní charakter těchto organizací je vyjadřován prací a snahou jednotlivých lidí pomoci svým bližním. Nejprve se tedy podívejme blíže na Papežská misijní díla jako misijní nástroj církve.

Papežská misijní díla (PMD)

Druhý vatikánský koncil stanovil, že PMD mají zaujímat ústřední místo v misijní spolupráci. PMD se tak stala hlavním oficiálním nástrojem Kongregace pro šíření víry a tvoří jednu instituci, která má čtyři větve: PMD šíření víry, PMD sv. apoštola Petra, PMD dětí a PMD unie.

Papežská misijní díla jsou v současnosti komplexem těchto čtyř děl, která původně vznikla na sobě nezávisle v různých zemích. Rozdělíme nyní jednotlivá díla s uvedením doby a místa vzniku.

- Papežské misijní dílo šíření víry bylo založeno v Lyonu v roce 1822 skupinou laiků, kterou vedla Pauline Jaricot. Díky podpoře církve se dílo rozšířilo nejprve po Francii, potom po celé Evropě a později i do USA.
- Papežské misijní dílo dětí založil roku 1843 biskup Forbín Janson z Nancy.
- Papežské misijní dílo sv. Petra založila Stephanie Begard a její dcera Jeane roku 1889 v Caen ve Francii.
- Papežské misijní dílo unie založil P. Paolo Manna v Itálii r.1922.

Hlavním úkolem PMD je podpora universálního misijního ducha v srdcích Božího lidu. První tři díla vyzývají Boží lid, aby vydával svědectví při díle evangelizace a svoje smýšlení vyjadřoval svou duchovní a materiální pomocí. Úkolem čtvrtého díla je podpora misijního povědomí kněží a řeholníků, kteří se starají o misijní formaci věřících. PMD se zrodila z charismatických iniciativ za podpory Svatého Stolce a jsou podřízena vedení posvátné Kongregace pro evangelizaci národů.

Jako instituce univerzální celosvětové církve i jednotlivých místních církví mají všechna PMD tyto úkoly:

- probouzet a prohlubovat misijní povědomí Božího lidu;
- informovat o životě a potřebách světových misií;
- povzbuzovat církve k vzájemné modlitbě;
- pomáhat misiím vysíláním personálu a materiálních prostředků.

Jednotlivá díla mají také speciální úkoly (pro snazší přehled je uvádíme v následující tabulce).

Tabulka č.1: Papežská misijní díla

Název Papežského misijního díla	Úkol
Papežské misijní dílo šíření víry	Probouzet zájem o celosvětovou evangelizaci ve všech vrstvách Božího lidu. K dosažení tohoto cíle buduje pevnou misijní organizaci na farní úrovni.
Papežské misijní dílo sv. apoštola Petra	Seznamovat křesťany s problémy výchovy místního kléru v misijních církvích. Pozvat křesťany k pomoci při zajišťování duchovních i materiálních potřeb kandidátů kněžství v misijních církvích.
Papežské misijní dílo dětí	Pomáhat vychovatelům budit u dětí progresivní misijní povědomí a vést je ke sdílení materiálních prostředků s dětmi těch území a církví, které jsou na tom v tomto ohledu hůře.
Papežská misijní unie kněží a řeholníků	Podněcovat růst v misijním uvědomění mezi kněžími, mužskými a ženskými řeholníky nebo sekulárními instituty, mezi kandidáty kněžství a řeholního života i u jiných osob, zapojených v pastorační službě církve.

Aktuální činnosti PMD u nás se budeme podrobněji zabývat v další kapitole.

Organizací, která pracuje v těsné součinnosti s církví, je také Charita. Charity jsou zakládány jednotlivými biskupskými konferencemi a tvoří v Evropě Caritas Europe a v celém světě Caritas Internationale. První Charita vznikla v Německu ve Freiburgu v roce 1897. Další vznikly ve Švýcarsku a v USA. Nutnost spolupracovat se ukázala nezbytnou v červenci 1924 v průběhu Eucharistického kongresu v Amsterdamu. Šedesát delegátů z dvaadvaceti zemí vytvořilo Konferenci se sídlem v Lucernu ve Švýcarsku. Konference začala být známá pod názvem Caritas Catholika. Členové ve svých stanovách charakterizovali Caritas takto: „Charita je socio - pastorální vyjádření církve. Svou prací chce vyjádřit sociální misi církve a také chce pomoci církvi vidět charitu v její pravé roli.“³⁶

³⁶Srov. www.caritas.org (27. 9. 2007)

2 HISTORIE A SOUČASNOST MISIJNÍ ČINNOSTI CÍRKVE V ČECHÁCH

V další části práce se pokusíme nastínit historický vývoj církevní misijní činnosti v českých zemích od jejího počátku až do dnešních dnů a její nejvýznamnější osobnosti, dále pak představíme nejdůležitější misijní aktivity, rozvíjené v české církvi v současnosti, především prostřednictvím různých organizací a řeholních institutů.

2.1 Historický vývoj misijní činnosti církve v Čechách od 8. století do konce 20. století

V této kapitole si uděláme krátký exkurz do církevních dějin českého národa a zastavíme se u osob a okolností, které byly úzce spjaty s misii, ať již jako ti, kteří byli evangelizováni, nebo ti, kteří evangelizovali. První část zahrne vývoj od příchodu křesťanství na území Čech do začátku 20. století, druhá část pojednává především o situaci v průběhu 20. století.

2.1.1 Vývoj misijní činnosti církve v Čechách od 8. století do začátku 20. století

Dějiny českého státu jsou úzce spjaté s příchodem křesťanství jako síly, která byla uznávána okolními velmocemi a legalizovala právo českého národa na vlastní stát. O této skutečnosti se můžeme poučit z příkladu knížat Pribiny a Mojžíra.³⁷ Prvními misionáři, kteří přišli na území Čech a Moravy, byli bavorští mniši iroskotského ritu přicházející z Řezna. Svou misii začali kolem roku 800. Tedy když roku 863 přišli na Velkou Moravu věrozvěsti ze Soluně, našli již několik kostelů i s farnostmi, i když lid byl víceméně pohanský. Svatí Konstantin a Metoděj, výteční muži svého národa, kteří již měli zkušenosti s misijní prací, byli vysláni byzantským knížetem Michalem na žádost přemyslovce Rostislava. Období jejich působení bylo v počátku obdobím rozvoje křesťanství, ale po smrti sv. Metoděje došlo k jeho úpadku. Tento úpadek a pronásledování slovanských kněží na Moravě však mělo za následek jejich odchod do Čech a na Slovensko, tedy rozvinutí nové misie. Církev v Čechách nadále spadala pod biskupství řezenské. Na tomto stavu nic nezměnily ani mírové snahy sv. Václava. Teprve až roku 973 bylo založení pražského biskupství potvrzeno papežem Benediktem VI. a císařem Otou I.

³⁷ Srov. KADLEC Jaroslav: Přehled českých církevních dějin. Praha: Zvon, 1991, str. 12.

Svatý Vojtěch byl druhým biskupem pražským, po biskupu Dětmarovi. Pocházel z rodu Slavníkovců, což byl vedle Přemyslovců druhý nejsilnější rod v Čechách. Vojtěch se narodil kolem roku 956. Své mládí prožil na rodovém sídle na Libici a později v Magdeburgu, kam byl poslán za vzděláním. Do Čech se vrátil r. 981 jako podjáhán a 19. května 982 byl zvolen biskupem. Po neúspěchu svého episkopátu (několik let marných bojů s nepřátelskými přemyslovci a polopohanskými šlechtici) odešel k papeži do Říma s prosbou, aby byl zbaven své funkce. Tehdejší papež Jan XV. vyhověl jeho prosbě, avšak pražský biskupský stolec nechal neobsazený. Sv. Vojtěch vstoupil do benediktinského kláštera na Aventinu, kde r. 990 složil slavné sliby. Ovšem již roku 992 bylo z Čech vypraveno poselstvo, které mělo za úkol přivést Vojtěcha zpět. Sv. Vojtěch si určil podmínky svého návratu a po přijetí záruk se vrátil do Čech. Nevrátil se však sám, ale přivedl sebou benediktinské mnichy, kterým věnoval vesnici Břevnov s přílehlými polnostmi a lesy. Tak zajistil místnímu obyvatelstvu duchovní zpravu a sobě pomoc při práci na obrácení diecéze. Podmínky sv. Vojtěcha však nebyly splněny, proto se sv. Vojtěch roku 995 opět vrátil do Říma, aby si na papeži vyprosil kanonickou licenci pro apoštolskou misi k okolním národům. Obdržel ji s podmínkou, že nabude platnosti v případě, že bude ve vlasti opět odmítnut. Tak se také stalo a sv. Vojtěch se dále věnoval pouze misiím. Jeho poslední cesta vedla po domluvě s Boleslavem Chrabrým do Pruska, kde 23. dubna 997 zemřel mučednickou smrtí. Sv. Vojtěch je velkou osobností našich dějin nejen jako druhý pražský biskup, ale také jako první český misionář s pověřením církevního představeného.

V dalších stoletích křesťanství v našich zemích sílilo a stále více zapouštělo kořeny, přes všechny politické bouře, snad také i díky jim. Další období, které je pro nás zajímavé z hlediska misií, je období příchodu mendikantských řádů (to znamená františkánů a dominikánů) v 11. století. Oba dva řády byly svým postojem k chudobě velmi oblíbenými mezi prostým lidem i šlechtou. Na rozdíl od starších řeholí se nezavazovali k *stabilitas loci*, takže se mohli volně pohybovat mezi lidem a hlásat evangelium. Toto období bylo pro křesťanství v českých zemích plodné. Jako plody misií mendikantů můžeme zmínit svatou Anežku Českou nebo svatou Zdislavu z Lemberka. Je třeba dodat, že evangelia a jiné knihy Písma svatého byly do českého jazyka přeloženy v 11. století. Vzhledem k analfabetismu prostupujícímu všechny společenské vrstvy se ovšem radostná zvěst předávala především ústně.

Čtrnácté století přineslo Čechům císaře Karla VI. a s ním období vrcholného rozkvětu země včetně upevnění křesťanství. Po tomto období rozkvětu se však do našich zemí začal šířit kalvinismus a učení Martina Luthera, které bylo bohužel širokými vrstvami lidu přijímáno. Rozpory mezi zastánci katolické víry a luteránskými stoupenci vyvrcholily bitvou na Bílé hoře a následně třicetiletou válku (1618 – 1648).

Po roce 1620 docházelo k takzvané „násilné rekatolizaci“, která ovšem nebyla tak násilná, jak bylo uváděno v učebnicích dějepisu za socialismu, a přinesla českému lidu i velký užitek. Právě v tomto období zde začal působit řád jezuitů. Tento poslední řád (po něm vznikají v církvi jen kongregace a společnosti) založil španělský šlechtic Ignác z Loyoly roku 1540. Již roku 1556 přišli jezuité do Prahy. Od jejich působení si tehdejší vladař velmi sliboval a jeho očekávání se naplnila. Jezuitský řád v Čechách zdomácněl a velmi přispěl k duchovnímu a kulturnímu rozvoji národa. Je důležité zmínit, že důležitým prostředkem jejich evangelizace byly lidové misie.³⁸

Značný vliv na křesťanství nejen v Čechách mělo osvícenství, musíme poznamenat, že tento vliv byl z historického i náboženského hlediska víceméně spíše negativní.³⁹ Jako zářivé znamení své doby vystupuje v 19. století z dějin sv. Jan Nepomuk Neumann, rodák z Prachatic. Narodil se r. 1811, vystudoval teologii v Českých Budějovicích. Nemohl být vysvěcen na kněze, protože v té době bylo v Čechách tolik kněží, že nemohli najít umístění. Proto odjel jako misionář do Ameriky, kde byl r. 1836 vysvěcen na kněze a působil ve státě Pennsylvania. Roku 1840 vstoupil do kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, tzv. redemptoristů, založené r. 1732 sv. Alfonsem z Liquori. Pro své evangelizační úspěchy, které korunovaly jeho tvrdou misijní práci, byl roku 1852 v Baltimore jmenován filadelfským biskupem. Zemřel na ulici úplným vyčerpáním organismu roku 1860. Byl svatořečen roku 1977.⁴⁰ Tento světec je vzorem novodobého misionáře.

Až do vzniku samostatné České republiky v roce 1918 se česká katolická církev vyrovnávala s osvícenskými reformami josefinismu a velkou měrou přispěla k národnímu obrození.

³⁸ Srov. KADLEC Jaroslav: Přehled českých církevních dějin II. Praha: Zvon, 1991. in Počátky katolické obnovy.

³⁹ Srov. KADLEC Jaroslav: Přehled českých církevních dějin II. Praha: Zvon, 1991. in Osvícenectví a soudobá společnost.

⁴⁰ Srov. SCHAUBER Vera, SCHINDLER: Michael. Rok se svatými. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994. in Sv. Jan Nepomuk Neumann

2.1.2 Vývoj misijní činnosti církve v Čechách v průběhu 20.století

Na začátku dvacátého století dostala misijní činnost církve v českých zemích institucionální formu v podobě hnutí Papežských misijních děl (konkrétně Papežské misijní dílo dětí bylo v českých zemích ustanoveno již před rokem 1915). Roku 1930 byli ustanoveni čtyři národní ředitelé Papežského misijního díla. V první polovině dvacátého století vydávala PMD patnáct časopisů (informace o velikosti nákladu těchto tiskovin se nezachovala). Bohužel veškerá tato činnost byla zákonem č. 68/195 Sb. ukončena.⁴¹

Ve dvacátých letech dvacátého století, při vzniku československé republiky, neměla katolická církev jednoduchou pozici. Problémy byly uvnitř i vně církve. Vycházely z potřeby oddělení církve od monarchie. Církevní hierarchie, která byla většinou poplatná monarchii, měla být podle revolučních katolických proudů odstraněna a měly být zavedeny nové pořádky, které zahrnovaly slavení liturgie v češtině, dobrovolný celibát, zmodernizování církevní ústavy, zlepšení sociálních podmínek kněžstva i jeho vzdělání. Tyto naděje progresivní strany se však nenaplnily a zklamání vedlo ke vzniku Církve československé. V době jejího vzniku k ní přestoupilo z katolických řad 800 000 katolíků. Řády a kongregace také prožívaly bouřlivé období. Obecně se dá říct, že ženské řehole je překonaly snadněji než mužské. Věnovaly se i nadále své charitativní činnosti, která byla obdivuhodná.⁴² Bohužel se nám v dostupných materiálech nepodařilo nalézt žádné zmínky o misijní činnosti církve, ať už řízené centrálně nebo provozované v jednotlivých kongregacích a řádech.

Vztah mezi církví a státem byl již delší dobu napjatý. V roce 1920 byl z Čech odvolán papežský nuncius. Roku 1927 se podařilo spor urovnat a uzavřít dohodu o zásadních církevně - politických otázkách. Tento *modus vivendi* fungoval až do komunistického puče roku 1948.

Po druhé světové válce byla na našem území obnovena demokratická republika. Ovšem komunistická strana, která získala společenský kredit v průběhu války, se snažila o uchvácení moci, což se jí podařilo v únoru 1948.

⁴¹ Srov. FAISTAUEOVÁ Václava: Úloha laiků v Papežských misijních dílech. (diplomová práce obhájená na KTF UK) 2004. inv. č. DP 18/2004

⁴² Srov. KADLEC Jaroslav: Přehled českých církevních dějin. Praha: Zvon, 1991.

Za hlavního nepřítele považovala komunistická strana římskokatolickou církev a to proto, že byla nejrozšířenější a navíc byla součástí širokého mezinárodního společenství s duchovní i společenskou autoritou. Proto se ze začátku komunisté snažili, aby celá společnost budila zdání demokracie a přitom alespoň navenek podporovala komunistickou stranu. Po 25. dubnu 1949 dochází ke změně církevní politiky ze strany státu. Následuje systematické a otevřené pronásledování církve jako první stupeň na cestě k cíli, kterým měla být zcela ateistická společnost. Všechny protizákonné křivdy páchané na církvi komunistický režim legalizoval 14. října 1949 zákonem č. 217/49 Sb. o zřízení Státního úřadu pro věci církevní. Na něj pak navazovaly další zákony o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností. Církev a náboženské společnosti se tak dostaly do područí státu.⁴³ Státní úřad pro věci církevní se podílel na perzekuci biskupů, kněží, řeholníků i laiků. Cílená protináboženská propaganda vyvrcholila církevními procesy padesátých let. Po tomto vrcholu křivd a bezpráví ze strany státu se situace částečně „normalizovala“ až do tzv. Pražského jara roku 1968, kdy došlo k uvolnění politické situace a částečnému napravování křivd. Toto období přechodného rozkvětu však bylo přerušeno intervencí vojsk Varšavské smlouvy v roce 1969.

Po roce 1969 nastalo období normalizace, ve kterém neprobíhala perzekuce církve a náboženských organizací tak otevřeně jako v padesátých letech, trvala však delší dobu a proto ubíjela naději daleko účinněji. Společnost v tomto období žila na dluh vůči budoucím generacím (znečišťování životního prostředí, vytěžování přírodních zdrojů, půjčování na dluh za účelem propagace komunismu). Lidé žili v relativním blahobytu, ale nesvobodně. Byli neustále hlídáni režimem. Přesto se i v těchto podmínkách našli lidé, kteří, i když byli sami perzekuováni, měli na mysli dobro bližních, těch, kteří navzdory tomu, že třeba žili ve svobodě, žili ve velké materiální bídě.

Zvláště některé řeholní společnosti a farní společenství měly již z dřívějšíka kontakty na společnosti či jednotlivce pracující pro misie a pomalu se ve farnostech i mezi jednotlivci rozvíjely aktivity pro pomoc misiím. Například římskokatolická farnost sv. Martina v Třebíči posílala v osmdesátých letech pod patronátem P. Otomara Kaplana balíčky do Afriky. Balíčky mohly vážit maximálně 2,5 kg a převážně obsahovaly deky a toaletní potřeby. Také farnost sv. Jakuba v Brně byla známá podobnou činností. Tato pomoc byla většinou iniciována aktivními laiky, kteří měli kontakty v zahraničí. Nadace sv. Františka, která se zformovala v sedmdesátých letech dvacátého století, sbírala pomoc

⁴³ Srov. VAŠKO, Václav. *Neumlčená*. Praha: Zvon, 1990.

pro misie v podobě finančních darů, za které nakupovala zdravotnický materiál. Cílovými destinacemi tohoto materiálu byly převážně domy Matky Terezy. Jednou z forem misijní činnosti v té době bylo organizování sbírek použitých poštovních známek, které byly následně zpeněženy a za získané peníze byl nakoupen zdravotnický materiál. I tento způsob pomoci organizovala nynější Nadace sv. Františka z Assisi. Existují neověřené ústní zprávy o tom, že i farnost sv. Mikuláše ve Znojmě měla svoje věrné, kteří posílali balíčky do Indie. Děčínsko mělo dokonce svého misijního biskupa Ignacia Arnoče, který působil v Zimbabwě v letech 1937 -1950.

Do 17.11.1989 probíhá misijní činnost tajně, ovšem po „sametové revoluci“ se plně rozvíjí a s rozvojem normálně fungujícího demokratického státu a církevních struktur nabývá misijní činnost svých oficiálních forem. A v současnosti tento rozvoj misijní činnosti pokračuje.

2.2 Hlavní formy misijní činnosti církve v České republice

V první části této podkapitoly uvedeme informace získané z archívních dokumentů Acta curiae, které jsme se snažili vyhledat ze všech diecézí. V další části se seznámíme s činností skupin i jednotlivců na pomoc misiím *ad gentes*.

2.2.1 Zprávy o misijní činnosti církve v diecézních dokumentech (Acta curiae)

Pro každé hnutí nebo činnost je nejdůležitější informovanost. Samotný výraz *evangelizace*, který je součástí misijního úsilí, znamená přinášení radostné zvěsti. Aby se tedy tato misijní činnost mohla rozvíjet, je třeba, aby o ní lidé byli informováni. Další otázka je nasnadě – kým mají být informováni? Tento úkol přísluší především učitelskému úřadu církve a její hierarchii. Jedním z nástrojů komunikace biskupa se svými kněžími a věřícími své diecéze jsou Acta curiae. Tento měsíčník biskupské kanceláře informuje kněze o dění v diecézi. Každá diecéze má svá vlastní Acta curie. V předešlé kapitole jsme se zabývali dějinami církve v českých zemích, a tak víme, že za komunistické totality byla církev připravena o všechna práva i výsady, tedy i o svobodu církevního tisku. Církev se soustředila na zachování svých základních funkcí ohrožovaných režimem. Dá se tedy předpokládat, že informovanost o misijní činnosti *ad gentes* byla úměrná těmto okolnostem. Následující tabulka rámcově shrnuje četnost odkazů spojených s tématem

misíí v Acta curiae všech českých a moravských diecézí od zahájení jejich vydávání v dané diecézi (pokud se tato data podařilo zjistit) až do současné doby (viz tabulka č.1).

Tabulka č. 2: Počet zpráv o misijní činnosti v Acta curiae jednotlivých diecézí od roku 1950 až do roku 2000

Diecéze	Časové rozmezí	Počet zmínek o misiích
Praha	1963 – 2000	11
Olomouc	1980 – 2000	10
Litoměřice	1980 – 2000	12
Brno	1985 – 2000	27
Hradec Králové	1990 – 2000	4
České Budějovice	1995 – 2000	7
Plzeň	1997 – 2000	8
Ostrava – Opava	1997 – 2000	9

Ačkoli plzeňská a ostravsko – opavská diecéze vznikly až po roce 1993, mají více zmínek o misiích v Acta curie než některé mnohem starší diecéze. Je možné, že je tomu tak právě proto, že vznikly až v nedávné době? Po roce 2000 se v pražských Acta curiae objeví nejméně dvakrát ročně zmínka o misiích a to dopis ředitele PMD v Čechách nebo dopis České katolické charity, která má několik charitativních projektů po celém světě. Také organizace LL – Likvidace lepry po roce 1995 dvakrát oslovila církev prostřednictvím Acta curie (v Praze a v Brně).⁴⁴

Kromě Acta curiae jsme se zabývali také sbírkou Pastýřské listy 1950 – 2000.⁴⁵ Bohužel v celé knize jsme zmínku o misijní činnosti nenašli.

2.2.2 Organizace a společenství pracující pro misie *ad gentes* v Čechách v současnosti

V předešlých kapitolách jsme se snažili vystihnout oficiální postoj církve k misiím, také jsme ve zkratce prošli dějiny českého státu a církve, abychom připomněli alespoň obecně okolnosti rozvoje či úpadku misijní činnosti v Čechách. Dokumenty magisteria nám předkládají ideální situaci, jak by měla vypadat, i prostředky k nápravě stávající situace či k dalšímu rozvoji.

⁴⁴ Archivní materiály ČKK Praha,2007

⁴⁵ Pastýřské listy 1945 – 2000 Arcidiecéze pražská: k vydání připravil Opatrný Aleš a kol.Kostelní Vydří:Karmelitánské nakladatelství,2003.

Katolická církev v Čechách prošla čtyřiceti lety represí ze strany komunistického režimu, který napáchal nevyčíslitelné škody nejen materiální, ale i morální a duchovní, které jsou mnohdy obtížně napravitelné. V posledních dvaceti letech probíhá v naší republice reevangelizace, jejíž součástí je i obnovení misijní činnosti. Na tomto obnovení misijní činnosti církve v Čechách spolupracují organizace a společenství, která jsou v různém vztahu k církvi, jak jsme již dříve zmínili. V dalším textu uvádíme stručný přehled nejvýznamnějších organizací (pracujících v součinnosti s církví nebo pod patronátem církve) a řeholních institutů, které působí na území České republiky a zapojují se největší měrou do misijních aktivit. Jedná se o stručnou heslovitou charakteristiku (kontakty a adresa, aktivity, způsoby spolupráce, místa působení, stanovy, historie, zodpovědné osoby, hospodaření, režie). Data jsou čerpány z webových stránek těchto společností nebo z osobní korespondence s nimi.

A/ Organizace pracující v součinnosti s církví

Papežská misijní díla

Kontakty: Národní kancelář PMD, Špindlerův mlýn 33, 543 51, Česká republika

(každá diecéze má svého vlastního ředitele PMD)

www.misjnidila.cz

Aktivity:

- modlitební podpora všech PMD
- osvěta a výchova dětí a mládeže
- finanční podpora kněžského a řeholního dorostu v misiích
- finanční podpora šíření víry
- finanční podpora sirotčinců, škol a různých projektů pro děti

Způsoby spolupráce:

- modlitba (v Misijní růži, v Misijním klubu, v Misijním klubku, adorace)
- sponzorství (je možnost si vybrat, na který projekt chceme přispět)
- dar (platné telefonní karty, platné dobíjecí kupony do mobilů, nepoužité platné poštovní známky, kancelářské potřeby)
- sepsání závěti
- dopis do misií

- další pomoc (překlady cizojazyčných textů, příprava a rozvoz misijních materiálů, organizace akcí PMD)

Místa působení:

- Afrika (Benin, Sudan, Uganda, Siera Leone, Kamerun, Zimbabwe, Togo, Angola, Burkina Faso, Středoafriická republika...)
- Amerika (Mexico, Argentina)
- Asie, Oceánie a Polynésie (Indie, Jamajka ...)

Stanovy a historie: podrobněji viz výše str. 19

Zodpovědné osoby: P. Jiří Šlégr (národní ředitel PMD)

Hospodaření a režie: příjmy v roce 2006 27 764 640,16 Kč; výdaje v roce 2006 činily 4 495 222,83; režie činila v roce 2006 7,7% z příjmů

Tyto údaje jsme převzali částečně z www.misijnidila.cz, částečně z dopisu ředitele P.Jiřího Šlégra

Charita Česká republika

Charita má v České republice velké množství projektů, pro zjednodušení zde budeme uvádět jen její projekty v zahraničí.

Kontakt: Vladislavova 1420/12, Praha 1, 110 00, Česká republika,

www.charita.cz

Aktivity: financování humanitární a rozvojové pomoci po celém světě.

Způsoby spolupráce:

- sponzorování projektů Charity (možnost vybrat si projekt, který chceme sponzorovat)
- vzdělávací programy

Místa působení:

- Afrika (Zimbabwe, Zambie, Uganda, Súdán, Kongo)
- Amerika (Paraguay, Haiti, Bolívie)
- Asie (Thajsko, Srí Lanka, Pákistán, Mongolsko, Moldávie, Litva, Kazachstán, Indonésie, Indie, Gruzie, Čečensko, Ingužsko, Bělorusko).

Stanovy a historie:

Charita Česká republika je součástí římskokatolické církve. Činností Charity je služba milosrdné lásky církve lidem v nouzi a to bez ohledu na jejich rasu, národnost, náboženství nebo státní a politickou příslušnost. Charita ČR poskytuje humanitární pomoc

v zahraničí od roku 1995. Samostatné oddělení humanitární a rozvojové pomoci vzniklo v roce 2000.

Zodpovědné osoby: ředitel Ing. Mgr. Oldřich Haičman, prezident Mons. Josef Šich.

Hospodaření a režie: Náklady organizace činily v roce 2006

125 838 Kč, výnosy 124 505 Kč.

Tyto informace jsme získali na www.charita.cz

B/Instituty zasvěceného života pracující pro misie

Dá se říct, že všechny řády a kongregace od svého počátku mají misijní charakter, protože svým způsobem života evangelizují, ať jsou to společenství žen nebo mužů, společenství apoštolského života, činná nebo kontemplativní. Jak jsme již dříve uvedli, v dějinách našeho národa měly řády a kongregace nezastupitelnou roli. I dnes, kdy se český národ stále snaží vzpamatovat z morální devastace čtyřicetileté vlády komunismu, mají důležitou roli. V době po roce 1989 došlo nejprve k značnému nárůstu počtu kandidátů řeholního života, avšak pozdější léta přinesla hodně rozčarování, úbytek povolání, zdouhavé řešení majetkoprávních sporů a podobně. Mnoho řeholních společenství, která se dříve zabývala misijní problematikou, svůj úkol v současné společnosti teprve hledá a snaží se zakotvit ve stávajících podmínkách. I v současnosti však existují v ČR společenství, která aktivně pracují pro misie. Některá mužská i ženská řeholní společenství zde uvedeme, opět formou stručného přehledu.

Česká provincie Řádu sv. Augustina

Kontakty: kostel sv. Tomáše, Josefská 8, Praha 1, 118 01, Česká republika

www.augustiniani.cz

Aktivity:

- projekt Kongo (sponzorování sirotků v Kongu)
- projekt Nigérie (sponzorování bohoslovců v Nigérii)
- postní projekt (vyhloubení studny v Kongu)
- vyučování cizích jazyků (angličtina, španělština)

Způsoby spolupráce:

- finanční podpora zahraničních projektů

- učení se cizích jazyků

Místa působení: Afrika – Kongo, Nigérie

Stanovy a historie:

Podstata augustiniánské spirituality spočívá v hledání pravdy prostřednictvím Božího slova v bratrské lásce, která z mnohých činí jedno srdce a jednu duši. *Ordo eremitarum sancti Augustini* přišel do Čech roku 1285 na pozvání krále Václava II.. Dnešní Řád sv. Augustina v této augustiniánské tradici pokračuje.

Zodpovědné osoby: převor a farní vikář P. Antonio Rivas OSA, administrátor farnosti

P. Juan Provecho OSA

Hospodaření a režie: nezjištěno

Tyto informace jsme zjistili na internetových stránkách www.augustiniani.cz

Řád blahoslavené Panny Marie z hory Karmel

Kontakty: Karmelitská 385/9, Praha 1, 118 00, Česká republika

www.praqjesu.info/cs

Aktivity: podpora Misie Pražského Jezulátka ve Středoafričké republice

Způsob spolupráce:

- finanční pomoc
- materiální pomoc
- vysílání pomocníků do misí

Místa působení: Středoafričká republika

Stanovy a historie:

Řád blahoslavené Panny Marie z hory Karmel navazuje na prorockou tradici svatých poustevníků. Roku 1209 přijali členové z rukou jeruzalémského patriarchy sv. Alberta řeholi. Mezi jejími novodobějšími členy byla i sv. Terezie od Dítěte Ježíše, která je patronkou misí. V Evropě přijal řád podobu žebravých řádů. Od roku 1995 přicházejí dobrovolníci z Čech do středoafričké misie tohoto řádu. Byl mezi nimi i MUDr. Marcel Drlík, který o svém pobytu vydal knihu.

Zodpovědná osoba: prokurátor misie převor Anastasio Roggero

Hospodaření a režie: nezjištěno

Viz www.praqjesu.info/cs

Česká provincie Řádu Kazatelů – dominikáni

Kontakty: Řád Kazatelů – dominikáni, Husova 8, Praha 1, 110 00, Česká republika

www.op.cz.

Aktivity:

- pořádání Misijní skupiny
- pořádání Misijního Klubka (pod záštitou PMD)
- VEŠ – Večerní evangelizační škola
- *Res Claritatis* – aktuální zpravodajství z katolického světa

Způsoby spolupráce: účast na výše uvedených aktivitách

Místa spolupráce: Česká republika

Stanovy a historie:

Řád je kněžský, ale na jeho poslání, kterým je studium a hlásání evangelia, mají v mnoha ohledech účast i bratři a sestry spolupracovníci. Dominikáni působí v Praze od roku 1225 nebo 1226. Během osmi století změnili čtyřikrát své působiště v Praze. Jejich činnost byla násilně přerušena komunistickým režimem. Do kláštera u kostela sv. Jiljí se vrátili zpět až v roce 1990.

Zodpovědné osoby: provinciál fr. Tomáš Benedikt Mohelník OP, P. Pavel Mayer

Hospodaření a režie: neuvedeno

Viz www.op.cz

Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova

Kontakty: Tovaryšstvo Ježíšovo, Ječná 2, 120 00 Praha 2, Česká republika

www.jesuit.cz

Aktivity:

- apoštolát modlitby
- spolupráce s organizací LL – Likvidací lepry (angažuje se po celém světě)
- sociální apoštolát
- vzdělání

Způsob spolupráce: zapojení se do jejich aktivit

Místa působení: Česká republika

Stanovy a historie:

Cílem a posláním jezuitského řádu je starat se s Boží pomocí nejen o spásu vlastní duše, ale i o duše svých bližních. Řád byl založen roku 1534 Ignácem z Loyoly, schválen

papežem Pavlem III. roku 1540. Do Čech se Tovaryšstvo Ježíšovo dostalo roku 1555. Řád byl vypovězen z Čech roku 1619, od roku 1623 se však zase v Čechách pokojně rozvíjel až do jeho zrušení roku 1773. Návrat jezuitů do Čech po obnovení řádu kolem roku 1863 byl více než obtížný. K dalšímu přerušení činnosti došlo v důsledku komunistického režimu. Jezuité se vrátili na svá působiště po roce 1990.

Zodpovědné osoby: provinciál František Hylmar

Hospodaření a režie: neuvedeno

Všechny tyto informace jsme získali na stránkách www.jesuit.cz

Salesiáni Dona Boska

Kontakty: salesiánská provincie Praha, Kobyliské náměstí , 182 00 Praha 8 – Kobylisy,
Česká republika

www.sdb.cz

Aktivity:

- vedení a organizace misie v Bulharsku
- příprava pracovníků do misí
- vydávání misijních materiálů
- spolupráce s PMD

Způsoby spolupráce: zapojení se do jejich aktivit

Místa působení: Bulharsko, Mexiko

Stanovy a historie:

Salesiáni jsou řeholní společností, která se věnuje výchově mládeže. Za tímto účelem salesiáni provozují celou řadu středisek mládeže a organizují další aktivity. Zakladatelem salesiánů je italský kněz Don Bosco. Založil tři větve salesiánské rodiny. Salesiány založil roku 1859. V českých zemích začali salesiáni působit v roce 1927.

V období komunistického režimu byla veškerá činnost řeholí pozastavena. Salesiáni přesto nezaháleli a věnovali se mládeži i nadále. Znamé jsou především salesiánské „chaloupky“.

Změna režimu v roce 1989 postavila salesiány před nové úkoly a šance.

Zodpovědné osoby: provinciál P.František Blaha SDB, P. Benno Beneš

Hospodaření a režie: neuvedeno

Všechny tyto informace jsme získali na stránkách www.sdb.cz

Česká maltézská pomoc suverénního Řádu Maltézských rytířů

Kontakty: ČMP, Lázeňská 2, 118 00 Praha 1, Česká republika

www.sweb.cz/cmpeb

Aktivita: organizace veřejných sbírek na pomoc zemím, které postihly přírodní katastrofy a které potřebují humanitární pomoc.

Způsoby spolupráce:

- finanční pomoc
- zapojení se do projektů jako dobrovolník nebo jako mediální partner

Místa působení: Thajsko, Rumunsko

Stanovy a historie:

Maltézská pomoc je charitativní a humanitární organizace Suverénního řádu Maltézských rytířů. Zakládá svou činnost na nepřetržitě 900leté tradici pokorné pomoci trpícím. V České republice působí od roku 2002.

Zodpovědné osoby: ředitelka Taťána Kudějová

Hospodaření a režie: neuvedeno

Všechny tyto informace jsme získali na stránkách www.maltezska-pomoc.cz

Dcery sv. Pavla – paulínky

Kontakty: Isidora Peréz, Peterská 3, 110 00 Praha 1, Česká republika

www.paulinky.cz

Aktivita: orientace na multimedialní komunikaci a předávání evangelia

Způsoby spolupráce: zakoupení jejich produktů

Místa působení: Česká republika

Stanovy a historie:

Sestry mají za úkol žít a přinášet světu Ježíše Krista podle vzoru Panny Marie a sv. Pavla apoštola. Společnost založil P.Jakub Alberione roku 1915.

Zodpovědné osoby: představená Isidora Peréz

Všechny tyto informace jsme získali na stránkách www.paulinky.cz

Dcery Panny Marie Pomocnice FMA

Kontakty: Provincie kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice, Přemyslská 6, 182 00 Praha 8 – Kobylisy, Česká republika

www.fma.cz

Aktivity: zajišťuje projekt VIDES (mezinárodní dobrovolnictví)

Způsob spolupráce: účast na jejich projektech

Místa působení: Česká republika

Stanovy a historie:

Hlavním posláním sester je výchova mládeže se zvláštním zaměřením na dívčí mládež na okraji společnosti. Kongregace FMA má od svých začátků výchovný a misijní charakter. Česko-litevská vizitatorie byla založena roku 1995 tehdejší generální představenou.

Zodpovědná osoba: Sr. Zdislava Háchová

Hospodaření a režie: neuvedeno

Všechny tyto informace jsme získali na stránkách www.fma.cz

C/ Organizace pracující pod patronátem církve

Dále se budeme zabývat organizacemi, které sice nejsou součástí církve, ale pracují pod jejím patronátem nebo s ní spolupracují prostřednictvím farních společenství. Mezi tyto organizace patří LL – Likvidace Lepry, nad níž drží patronát biskup Jaroslav Škarvada; MBU – Misijní banka ubožáků s patronátem biskupa Václava Malého; N.s.F.A - Nadace sv. Františka z Asissi, která spolupracuje zejména s farním společenstvím u sv. Jakuba v Brně a u sv. Voršily v Praze; Siriri a Křesťanská mezinárodní solidarita..

LL – Likvidace Lepry

Kontakty: Likvidace Lepry, Londýnská 44, 120 00 Praha 2, Česká republika

www.fors.cz/likvidace-lepry

Aktivity:

- podpora projektů na eliminaci lepry ABC ve světě
- vydávání čtvrtletníku Misionář malomocných

Způsoby spolupráce: finanční pomoc

Místa působení: Afrika, Asie, Jižní Amerika

Stanovy a historie:

Cílem sdružení je pomáhat k eliminaci lepry a tuberkulózy ve světě. Vzorem je milosrdný samaritán. Sdružení bylo založeno roku 1992. Nyní posílá léky a finanční pomoc asi do padesáti leprosních a tuberkulosních stanic po celém světě. Vydává svůj vlastní časopis s nákladem 60 tisíc výtisků. Patronát nad touto organizací v ČR má pražský biskup Jaroslav Škarvada.

Zodpovědná osoba: předseda Jiří Holý

Hospodaření a režie: Do roku 2005 organizace odeslala do potřebných stanic léky za 80 milionů Kč. Režie za uplynulá léta nepřekročila 4 %.

Tyto informace jsme mimo jiné získali ze stránek www.fors.cz/likvidace-lepry

MBU – Misijní banka ubožáků

Kontakty: Misijní banka ubožáků – MBU, Náměstí 14. října 17, 150 00 Praha 5, Česká
Republika

www.agape-mbu.cz

Aktivita:

- osvěta, výchova především české mládeže k solidaritě s trpícími
- výchova a příprava spolupracovníků do misí
- finanční pomoc
- prevence xenofobních a rasistických nálad ve společnosti

Způsob spolupráce

- modlitba a posty
- peněžité dary
- darování použitých poštovních známek, telefonních karet, starých mincí a jiných věcí, které jdou zpeněžit
- koupě rukodělných afrických výrobků
- spolupráce po domluvě

Místa působení: Tanzanie

Stanovy a historie:

Cílem práce organizace je pomoc k duchovnímu a materiálnímu rozvoji člověku, který si toto vlastními silami nemůže zajistit.

Hospodaření a režie: neuvedeno

Zodpovědná osoba: ředitel Pavel Baldínský

Tyto informace jsme mezi jinými získali také ze stránek www.agape-mbu.cz

Nadace sv. Františka z Assisi

Kontakty: Klášter sester sv Voršily, Ostrovní 11, Praha 1, 110 00, Česká republika

nadace.svfr@seznam.cz

Aktivity

- posílání zdravotnických potřeb v kontejnerech Misionářkám lásky
- finanční sbírky

Způsoby spolupráce:

- přímá pomoc při přípravě zásilek
- finanční pomoc
- rozdávání misijních letáčků
- tvorba nástěnek
- překladatelská práce

Místa působení: v zemích, kde existují komunity Misionářek lásky (Afrika, Asie)

Stanovy a historie:

Nadace svatého Františka z Assisi byla založena v Brně 1993 s úmyslem pomáhat těm nejubožejším. Proto se rozhodla spolupracovat s kongregací Misionářek lásky

Zodpovědná osoba: koordinátor Mgr. Štěpančíková

Hospodaření a režie: výnosy nadace za rok 2006 byly 6 622 626 Kč, režie byla 7,9%.

Siriri

Kontakty: Obecně prospěšná organizace Siriri, Karmelitská 18, 118 00 Praha 1, Česká
Republika

www.siriri.org

Aktivity:

- finanční podpora projektů karmelitánů ve Středoafričské republice
- osvětová činnost – přednášky

Způsoby spolupráce:

- finanční dary

Místa působení:

Středoafričská republika

Stanovy a historie:

Úkolem této obecně prospěšné organizace je podporovat humanitární, charitativní a rozvojové projekty ve Středoafričské republice ve spolupráci s karmelitány. Tato organizace byla založena na jaře roku 2006.

Zodpovědná osoba: předseda Mgr. Petr Glogar

Hospodaření a režie: neuvedeno

Tyto informace jsme získali na stránkách www.siriri.org

Křesťanská mezinárodní solidarita – CSI

Kontakty: Křesťanská mezinárodní solidarita, p.o.box. 8, 750 11 Přerov, Česká republika

www.csi-cr.cz.

Aktivity:

- pořádání protestních akcí
- osvěta, dopisy, publikace
- sbírky na postižené
- modlitební akce

Způsoby spolupráce:

- zapojení se do modlitby
- finanční pomoc

Místa působení: celý svět

Stanovy a historie:

CSI je křesťanskou organizací, pracující na podporu zachování lidských práv, která pomáhá lidem diskriminovaným pro své náboženské přesvědčení, dále dětem v nouzi a obětem katastrof. Česká národní organizace CSI byla založena roku 1992 Františkem Adamíkem.

Zodpovědná osoba: výkonný ředitel Ing. František Kopečný

Hospodaření a režie: neuvedeno

Tyto všechny informace jsme získali na stránkách www.csi-cr.cz

D/ Humanitární organizace spolupracující s křesťany (bez přímé vazby na katolickou církev)

V závěru této podkapitoly si uvedeme organizace, které sice nemají žádnou přímou vazbu na katolickou církev, ale jejichž projektů a programů se účastní i křesťané. Tyto

organizace jsou v širokém povědomí společnosti chápány jako humanitární a dobročinné. U těchto organizací si nebudeme uvádět výše zmiňované informace, spokojíme se s jejich přehledem a s uvedením odkazů na jejich webové stránky, případně s jejich internetovými adresami (viz tabulka č.3).

Tabulka č.3 Humanitární a dobročinné organizace

Název organizace	Webové stránky případně mail - adresa
ADRA o.s	www.nadace-adra.cz
Člověk v tísni	www.clovekvtisni.cz
Ekumenická akademie Praha	www.ekumkad.cz
Lékaři bez hranic	www.lekari-bez-hranic.cz
Brněnská tisková misie	www.btm.cz
UNICEF	www.unicef.cz
Nadace Divoké husy	www.divokehusy.cz

Všechny organizace, nadace a společenství, které jsme uvedli v této podkapitole, působí v současné době na území České republiky a jsou k dispozici, aby pomáhaly uskutečňovat misijní úkol církve. U některých jsme uvedli podrobnější informace, u jiných pouze krátký odkaz. Tento výčet mapuje nabídku a působení těchto organizací na základě oficiálně uváděných údajů, v další části práce se budeme na základě dat z dotazníků zabývat otázkou, do jaké míry je tato nabídka širokému okruhu věřících známá a jak je využívána, respektive kde jsou možné příčiny malé angažovanosti věřících na aktivitách těchto společenství.

3 VLASTNÍ VÝZKUM PODÍLU CÍRKVE V ČECHÁCH NA MISIJNÍ ČINNOSTI CÍRKVE V SOUČASNOSTI

Druhá polovina práce je zaměřena na zpracování dat získaných formou dotazníků. V této třetí kapitole se budeme teoreticky zabývat vysvětlením cíle a metodiky výzkumu s podrobnějším popisem zvolených prostředků výzkumu. Závěrečná čtvrtá kapitola je potom pojata jako souhrn konkrétních získaných dat, která jsou pro větší názornost zpracována ve formě grafů.

3.1 Metodika výzkumu

3.1.1 Cíle výzkumu a jeho nástroje

Výzkum byl zaměřen na zmapování informovanosti věřících katolíků v Čechách o misijní činnosti církve a posouzení jejich připravenosti spolupracovat na některé z rozvíjených misijních aktivit. Tento obecně formulovaný cíl jsme rozdělili do pěti bodů.

Cíle výzkumu:

- zjistit zájem respondentů o misijní činnost církve
- zjistit informovanost respondentů o misijní činnosti *ad gentes* v Čechách
- zjistit informovanost respondentů o misijní činnosti ve vlastní farnosti či společenství
- zjistit zájem respondentů o zapojení se do misijní činnosti *ad gentes*
- zjistit aktuální zapojení se respondentů do misijní činnosti *ad gentes*

Jako nástroj výzkumu jsme zvolili anketu v podobě dotazníku. Cílem této ankety bylo zjistit, jak dalece jsou výše uvedené skutečnosti (misijní úkol církve, organizace na tomto poli působící, formy spolupráce) známy a přijímány katolickou veřejností. Dotazník byl koncipován tak, aby data mohla být zpracována formou tabulek nebo grafů. Dalším důležitým požadavkem bylo, aby byl dotazník pro respondenty dobře srozumitelný, byl jimi akceptován a tím se zvýšila míra jeho návratnosti. Přípravné práce na dotazníku zahrnovaly i pilotní studii, která měla srozumitelnost a jednoduchost práce s ním ověřit.

V pilotní studii byl použit písemně vyplňovaný dotazník, který sestával z 15 otázek. Byl vyhotoven a distribuován ve třiceti kopiích. Cílem této studie bylo vytipovat případné

chyby ve formulaci otázek, které by v definitivní verzi dotazníků mohly vést k jejich znehodnocení, špatné srozumitelnosti nebo manipulaci s názorem respondentů. Studie se soustředila na prevenci chyb v metodice, ne na vlastní obsah odpovědí oslovených věřících. Konkrétní data získaná z odpovědí respondentů v rámci pilotní studie proto nebyla zahrnuta do výsledného hodnocení výzkumu.

Cíle pilotní studie můžeme shrnout do tří bodů:

- zjistit, zda jsou otázky pro respondenty formulovány srozumitelně,
- zda odpovědi respondentů jsou zpracovatelné do grafů či tabulek,
- zda odpovědi z dotazníků obsahují fakta, která chceme zjistit.

Pilotní studie byla distribuována do prostředí respondentů středního věku se základním nebo středoškolským vzděláním. Studie ukázala, že některé výrazy v dotazníku jsou respondentům nesrozumitelné, například výraz *ad gentes*, proto byl text přepracován a doplněn o vysvětlení pojmů. Některé otázky předjímalý odpovědi a bylo třeba je přeformulovat. Výsledný dotazník byl doplněn o dalších pět otázek, které zjišťované téma podrobněji rozváděly a konkretizovaly. Studie ověřila i praktický způsob distribuce dotazníků k respondentům, přibližnou dobu a procento jejich návratnosti i technické možnosti grafického zpracování výsledků. Na základě vyhodnocení pilotní studie byla definitivní verze dotazníku upravena a rozšířena (její text je uveden v příloze č. I.)

3.1.2 Struktura dotazníku a jeho hodnocení

Struktura dotazníku odrážela výše uvedené cíle výzkumu. Skládala se z dvaceti otázek, z nichž sedm bylo uzavřených, dvě otevřené a jedenáct polootevřených. Získaná data z navrácených dotazníků byla zpracována v programu Microsoft Excel Windows XP 2000, který umožňuje jejich jednoduché vyhodnocení včetně zpracování dat do grafů.

Celkovou strukturu dotazníku můžeme rozdělit do šesti položek, zahrnujících úvod a pět skupin otázek, které spolu tématicky souvisí a vzájemně se doplňují. Pokusíme se nyní obsah těchto položek krátce načrtnout.

Položky dotazníku:

a/ uvedení do dotazníku

b/ identifikační údaje

c/ otázky zjišťující informovanost o misijní činnosti církve v Čechách

d/ otázky zjišťující aktuální zapojení respondenta do misijní činnosti ve vlastní farnosti nebo společenství

e/ otázky zjišťující zájem respondenta o zapojení se do misijní činnosti *ad gentes*

f/ otázky zjišťující zájem respondenta o informace o misiích *ad gentes*

ad a/ Úvod

V úvodu dotazníku byl představen cíl této ankety, byl také představen tazatel a uvedena jeho adresa s tím, že pokud respondent bude mít zájem dále k danému tématu diskutovat nebo bude mít jakýkoliv dotaz, může se na tazatele obrátit osobně. Této možnosti využilo několik respondentů, kteří se na nás obrátili se svými dotazy a připomínkami. Respondenti, kteří se na nás obrátili tímto způsobem, hodnotili anketu většinou příznivě.

ad b/ Identifikační údaje respondenta (položka zahrnuje otázku číslo 1,2,3,4)

V první otázce jsme chtěli zjistit, jaké procento katolíků a nekatolíků se našeho výzkumu účastnilo. Výzkum byl primárně zaměřen na věřící římskokatolického vyznání, ale zahrnul i odpovědi nevěřících nebo lidí bez vyznání a podobně. Smyslem otázky bylo zjistit, jestli budeme muset v dalším vyhodnocování dat počítat se statisticky významným procentem nekatolíků.

Za druhou otázkou byla snaha zjistit kolik laiků a kolik duchovních se naší ankety účastnilo.

Třetí dotaz mapoval příslušnost respondentů k jednotlivým českým a moravským diecézím. Při vyhodnocování dat jsme tuto otázku využili k zjištění misijních aktivit v jednotlivých diecézích.

Čtvrtá otázka zjišťovala rámcově věk respondentů. Smyslem bylo posouzení, zda věk respondenta má souvislost s mírou jeho informovanosti a zájmu o misijní činnost a projevuje se v aktivnějším nebo méně aktivním zapojení do misíí.

ad c/ Informovanost respondentů o misijní činnosti v Čechách (položka zahrnuje otázky číslo 8,9,10,17)

Otázkou číslo osm jsme se snažili zjistit, jestli mají respondenti přehled o tom, jak je církev na misijní činnost vybavena (ve smyslu finančních prostředků, jazykové vybavenosti, znalosti problematiky a podobně).

Otázka číslo devět hodnotí názor respondenta obecně na míru angažovanosti české katolické církve v práci pro misie *ad gentes*.

Otázka číslo deset doplňuje předchozí a zjišťuje hlubší znalost možností zapojení církve do práce v zahraničních misiích.

Otázka číslo sedmnáct dokresluje orientaci respondenta v současné situaci církve v ČR v oblasti misijních aktivit tím, že klade požadavek konkrétně vyjmenovat některé misijní organizace a společnosti.

ad d/ Aktuální zapojení respondenta do misijní činnosti církve ve vlastní farnosti nebo společenství (položka zahrnuje otázky číslo 6,11,12,13,14,15,16)

Šestá otázka pouze zjišťuje, zda respondent někdy osobně pracoval v misiích *ad gentes* v zahraničí.

Otázka číslo jedenáct patří mezi polootevřené otázky a pomáhá nám zjistit, kolik respondentů patří do farnosti či společenství angažujícího se v misijní činnosti.

Další otázky dvanáct až šestnáct nám tuto misijní činnost ve farnosti přibližují, zjišťujeme, které formy spolupráce na misijním díle se v dané farnosti (společenství) v rámci určité diecéze uplatňují.

ad e/ Zájem respondenta o zapojení se do misií *ad gentes* (položka zahrnuje otázku číslo 5,7,18)

Otázka číslo pět se obecně ptá na porozumění pojmu misie (schopnost vyjádřit, co si respondent představuje pod pojmem misie).

Vyhodnocením otázky číslo sedm zjišťujeme, jak dalece považují respondenti misijní otázku pro život církve za aktuální a akutní.

Otázka číslo osmnáct je směřována přímo na respondenta, ptá se, jestli se chce na misijní práci aktivně podílet a jakou formou. Účelem je zjistit rámcově procento respondentů, kteří mají zájem osobně spolupracovat na misijní činnosti církve.

ad f/ Zájem respondenta o informace o misiích (položka zahrnuje otázky 19,20)

Dotazník je uzavřen dvěma otázkami, které mají za úkol zjistit, jak dalece respondentům chybí informace o misiích a jestli by o tyto informace měli zájem.

Dotazník má na konci kolonku „Vaše připomínky“, kde mohli respondenti uvést různé poznámky nebo komentáře jak k formě dotazníku, tak ke zvolenému tématu. Tyto poměrně četné příspěvky měly užitečnou hodnotu zpětné vazby pro tazatele, přestože nebyly statisticky ani graficky dále zpracovávány.

3.2 Charakteristika cílové skupiny respondentů

Informace získané výzkumem a možnost jejich zobecnění do značné míry závisí na volbě skupiny respondentů, na které je výzkum zaměřen. V této podkapitole se pokusíme charakterizovat námi zvolenou skupinu a vysvětlit důvody této volby. Dalším důležitým předpokladem dobré spolupráce respondentů je volba praktického a jednoduchého způsobu komunikace s nimi. Námi zvolený způsob komunikace krátce nastíníme v závěru podkapitoly

3.2.1 Vymezení skupiny respondentů

Původní cílovou skupinou respondentů dotazníku byli věřící římskokatolického vyznání, kteří žijí v některé z diecézí na území České republiky. V několika případech se stalo, že na dotazník odpověděl i člověk nepokřtěný nebo pouze člen dané komunity.

Nebylo preferováno žádné pohlaví. Chtěli jsme, aby naše anketa pokryla všechny věkové skupiny katolíků. Určitým limitem zejména pro lidi s nějakým smyslovým postižením (často starší lidé) mohla být zvolená písemná forma dotazníku. Snažili jsme se, aby dotazníky mapovaly především situaci ve farnostech, které v malém odrážejí strukturu univerzální církve.

Dotazníky byly adresovány všem věřícím bez rozdílu jejich životního stavu, zahrnovaly kněze, věřící laiky, řeholníky. Srovnání postojů jednotlivých životních stavů je jedním z hodnocených výsledků ankety.

Naším záměrem bylo, aby při zpracování dat byly rovnoměrně zastoupeny všechny české a moravské diecéze. Snažili jsme se, aby na každou diecézi byl zaslán takový počet dotazníků, který by odpovídal 0,1 procentu katolíků v diecézi. Počet katolíků v diecézi byl kalkulován z čísel, která jsou uvedena na webových stránkách www.cirkev.cz. Tento postup se později ukázal nepraktickým, protože čísla o počtu věřících, uvedená na výše

citovaných webových stránkách, nevyjadřují ani počet praktikujících katolíků, ani počet pokřtěných, ale pouze počet těch, kdo se hlásí ke katolické víře. Proto nemusí korelovat s množstvím skutečně praktikujících katolíků v dané diecézi.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že naší snahou bylo zahrnout do výzkumu co největší spektrum věřících bez jejich bližšího omezení. Přesto je zde několik faktorů, které výběr konkrétních respondentů omezují a které musíme mít na mysli při závěrečném hodnocení.

Uveďme si zde dva nejdůležitější:

1/ Dotazníky byly rozdány skupině respondentů přístupných distributorům. (Například pokud byl distributor katecheta věnující se mládeži, je logické, že určitá část dotazníků je zodpovězena právě takto vyselektovanou skupinou.)

2/ Z technických důvodů nebylo možné oslovit respondenty tazatelem osobně a motivovat je k vyplnění dotazníků, výsledkem této skutečnosti jsou dotazníky nevyplněné, vyplněné částečně či znehodnocené.

3.2.2 Formy komunikace s respondenty

Naším komunikačním prostředkem s respondenty byl písemně vyplňovaný dotazník. Způsob, jakým byl prezentován distributory, se odrazil i v jejich návratnosti. Ve většině případů nebyl distribuován osobně, ale prostřednictvím lidí, působících v oslovených místních církvích. Obvykle jsme se obraceli na vedoucí pracovníky Katechetických středisek a diecézní ředitele Papežských misijních děl, kteří svou autoritou mohli dotazník zaštitit.

V úvodu dotazníku byl uveden kontakt na tazatele, který dával respondentům možnost komunikovat i osobně, telefonicky nebo prostřednictvím e-mailu. Jednotlivci se mohli v případě jejich zájmu obrátit se svými připomínkami či nejasnostmi přímo na nás. Máme v úmyslu v této osobní komunikaci s respondenty určitým způsobem dále pokračovat, protože tato práce dává dobrou příležitost zpětné vazby.

Jak jsme již dříve uvedli, na počátku práce jsme připravili dotazníky pro 0,1% lidí, kteří se v dané diecézi podle statistik hlásí ke katolické církvi. Později byl tento postup na základě zkušenosti a po konzultaci s místními řediteli PMD upraven a počet zasílaných

dotazníků byl přizpůsoben možnostem jejich rozdáni a zpracování v příslušných místních střediscích.

Prakticky vypadal celý postup přibližně takto:

- 1/ telefonická domluva s katechetickým centrem příslušné diecéze nebo ředitelem PMD příslušné diecéze
- 2/ zaslání domluveného počtu dotazníků na určenou dobu (většinou dva měsíce)
- 3/ osobní vyzvednutí nebo zaslání vyplněných dotazníků poštou (dle domluvy).

Návratnost dotazníků byla asi 64 procent, což hodnotíme jako úspěch, který můžeme připočítat na vrub pracovníků diecézí a uvědomění věřících. Následující tabulka uvádí počty rozeslaných dotazníků a jejich návratnost ve vztahu k celkovému počtu obyvatel a počtu katolíků (respektive občanů, kteří se hlásí k římskokatolickému vyznání) na území jednotlivých diecézí Čech a Moravy.

Tabulka č.4: Přehled množství rozdaných a vyplněných dotazníků v jednotlivých diecézích Čech a Moravy⁴⁶

DIECEZE	POČET OBYVATEL	POČET KATOLÍKŮ	POČET ROZDANÝCH DOTAZNÍKŮ	POČET VYPLNĚNÝCH DOTAZNÍKŮ
Pražská	2 100 000	365 000	300	101
Česko-Budějovická	760 000	220 000	220	68
Plzeňská	818 700	148 780	70	11
Hradec Králové	1 250 000	307 000	200	71
Litoměřice	1 330 000	162 000	150	62
Ostrava – Opava	1 315 000	420 000	250	179
Brno	1 354 860	533 200	350	303
Olomouc	1 375 000	568 000	400	279
Česká Republika	10 306 700	2 723 980	1890	1268

⁴⁶ www.cirkev.cz z 5.9.2007

Anketa probíhala od 1.7.2006 do 1.2.2007. Dotazníky byly postupně distribuovány po jednotlivých diecézích. Čas na vyplnění dotazníků byl stanoven po konzultaci s distributory (to znamená s místními řediteli PMD nebo pracovníky katechetických středisek příslušných diecézí). Data získaná z vyplněných dotazníků jsme zanášeli do tabulek programu Microsoft Excel, abychom je po skončení sběru dat mohli vyhodnotit ve formě grafů.

4 ZPRACOVÁNÍ DAT Z VLASTNÍHO VÝZKUMU

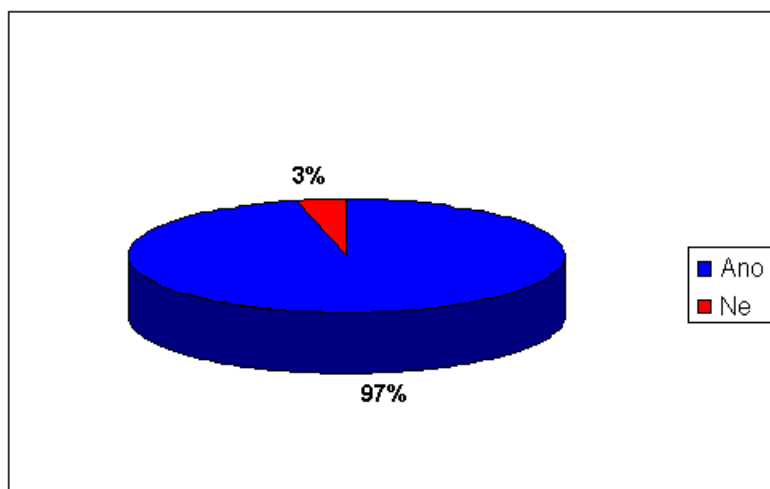
V této poslední kapitole budeme zpracovávat data z vlastního výzkumu. Jak jsme již uvedli v metodice, byl k výzkumu použit písemný dotazník, který obsahoval dvacet otázek. Tyto otázky jsme si již dříve rozdělili do pěti tématických okruhů (spolu s úvodní informací do šesti), kterých se pro lepší přehlednost bude struktura této kapitoly přidržovat ve formě členění do podkapitol. Pro lepší názornost jsou slovní hodnocení dat doplněna grafickým znázorněním.

4.1 Vyhodnocení identifikačních údajů

První tématický okruh se zabývá obecnými identifikačními údaji jednotlivých respondentů, které zjišťují vyznání, příslušnost k diecézi, věk a životní stav. Uvedeme vždy doslovné znění otázky, za ní grafické znázornění vyhodnocených dat a krátký komentář grafu.

Otázka č.1: Jste katolík?

Graf č.1: Rozdělení respondentů dle vyznání

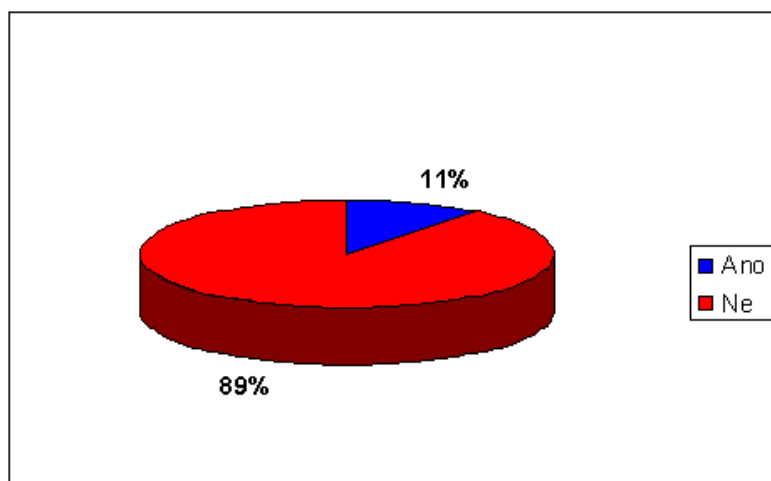

Graf č.1 ukazuje rozdělení respondentů podle vyznání. Ke katolické církvi se hlásilo 1219 respondentů (97%), nekatolíků bylo v celkové skupině 44 (3%). Lze předpokládat, že se jednalo převážně o křesťany jiných denominací, především příslušníky pravoslavné církve a některých protestantských církví. Můžeme souhrnně konstatovat, že našimi respondenty

byli v převážné většině katolíci a proto v dalším hodnocení již nebudeme skupinu nekatolíků posuzovat odděleně.

Otázka č. 2: Jste řeholník nebo kněz?

Graf č. 2: Rozdělení respondentů na laiky a duchovní

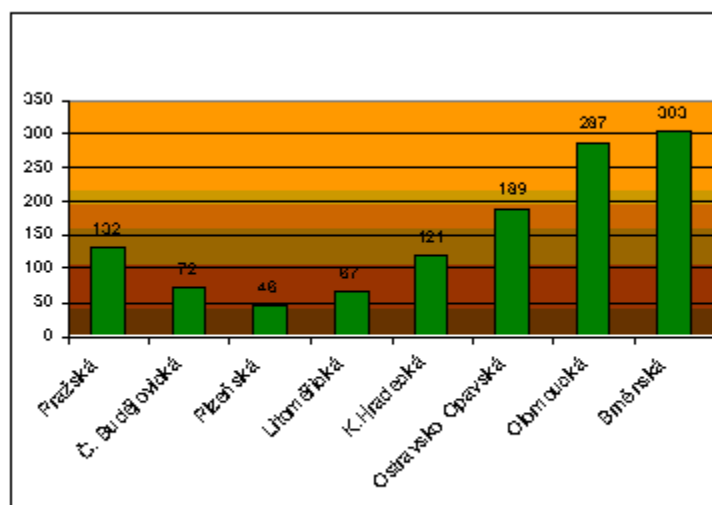

Graf č.2 znázorňuje rozdělení dotazovaných podle životního stavu na kněze duchovní a osoby zasvěceného života (souhrnně duchovní osoby) a na věřící laiky. Tohoto dotazníkového šetření se zúčastnilo 135 duchovních osob (11%) a 1119 laických respondentů (89%), kteří nebyli ani kněží ani řeholníky. Tento vysoký poměr duchovních osob mezi respondenty je zajímavé vztáhnout ke statistice z roku 2003, ze které vyplývá, že duchovní osoby (kněží a řeholníci) představovali 0,1754% z celkového počtu katolíků v České republice. Znamená to, že se naší ankety zúčastnilo nezvykle vysoké množství duchovních osob, což můžeme částečně vysvětlit také tím, že realizátorem výzkumu je řeholní sestra a dotazník byl distribuován i mezi členkami jejího společenství.

Otázka č. 3: Do které diecéze patříte?

K této otázce musíme předeslat, že mnoho respondentů nevědělo, do které diecéze patří. Mnohdy ani nevěděli, že nějaké diecéze existují (občas jsme narazili na údaj podobného znění jako „Břevnovská diecéze“ a podobně). V těchto případech byl údaj doplněn realizátorem ankety podle toho, ve které diecézi byly dané dotazníky distribuovány.

Graf č.3: Rozdělení respondentů podle příslušnosti k diecézím

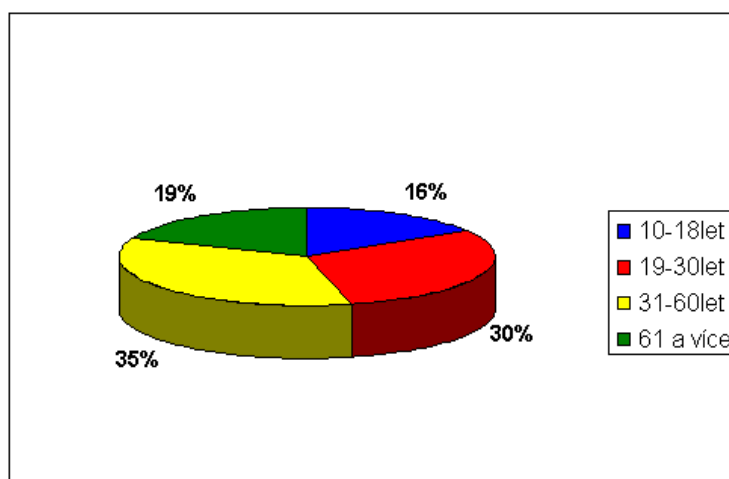

Graf č.3 znázorňuje rozdělení respondentů podle příslušnosti k jednotlivým českým a moravským diecézím. Našeho dotazníkového šetření, které proběhlo na území celé ČR, se zúčastnilo 132 respondentů z pražské diecéze, 72 z českobudějovické, 46 z plzeňské, 67 z litoměřické, 121 z královehradecké, 189 respondentů bylo z ostravsko-opavské diecéze, 287 dotazovaných bylo z olomoucké a 303 z brněnské diecéze. Početně největší zastoupení měli věřící z moravských diecézí, ve kterých jsou také nejvyšší počty občanů, kteří se hlásí ke katolickému vyznání.

Otázka č.4: Váš věk se pohybuje (možnost výběru ze čtyř věkových kategorií): 10-18 let, 19-30 let, 31-60 let, 61 a více let.

Snahou tazatele bylo zahrnout do ankety všechny věkové kategorie.

Graf č.4: Rozdělení respondentů dle věku

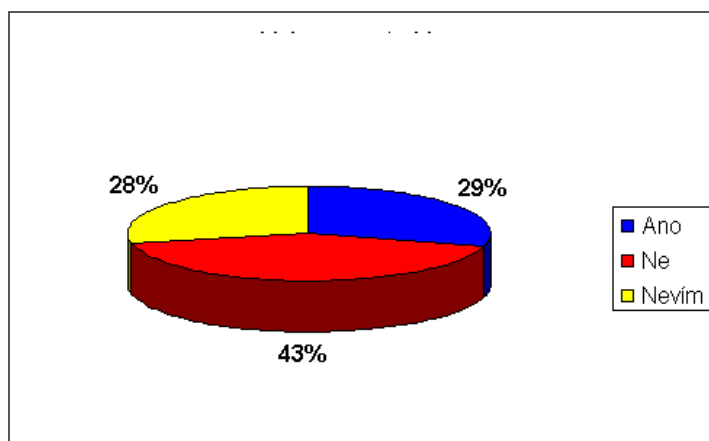
Graf č.4 ukazuje rozdělení dotazovaných dle věku. Dotazníkového šetření se zúčastnili respondenti všech věkových skupin. 16% respondentů bylo ve věkové kategorii 10 až 18 let. Ve skupině devatenáctiletých až třicetiletých bylo 30% dotazovaných, ve skupině od 31 let do 60 let bylo 35% dotazovaných a 19% respondentů bylo starších 61 let. Z grafu rámcově vyplývá, že se zúčastnily všechny věkové kategorie a že se v největší míře zapojila dospělá populace produktivního věku, což považujeme za příznivé, protože na této části populace obvykle spočívá největší zodpovědnost a pravomoc v rozhodování o aktivitách, které budou v jejich společenství rozvíjeny.

4.2 Informovanost respondentů o misijní činnosti církve v Čechách

Následující blok otázek (číslo 8,9,10,17) hodnotí míru informovanosti respondentů o misijní činnosti církve v Čechách. Soustředí se na zjištění názoru respondenta obecně na misijní aktivity rozvíjené v české církvi jako celku a na znalost alespoň některých organizací, které v ČR působí. Nezabývá se osobní účastí respondenta ani jeho nejužšího společenství na těchto aktivitách.

Otázka č.8: Myslíte si, že katolická církev v Čechách je pro misie dostatečně vybavena (míněno ve smyslu financí, jazykové výbavy, vědomostí o problematice a podobně)? Otázka je postavena jako polootevřená, dá se na ni odpovědět několika způsoby, respektive respondent může svoji odpověď blíže specifikovat. Odpovědi zobrazuje graf č.5.

Graf č.5: Názor respondentů na připravenost církve v Čechách na misijní činnost

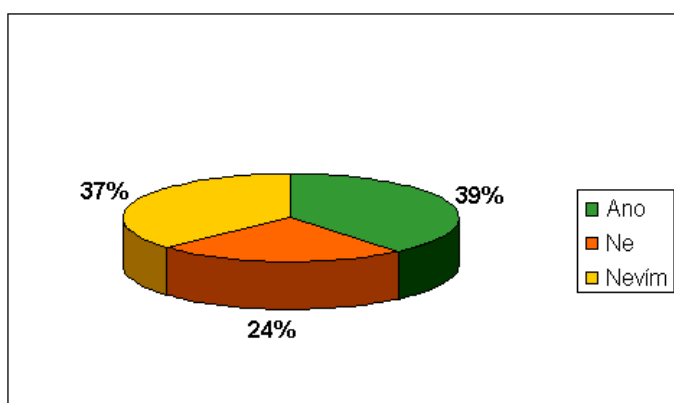

Graf č.5 znázorňuje názor respondentů na připravenost (vybavenost) katolické církve v Čechách na misijní činnost. Dotaz se týká především vybavenosti v oblasti jazykové, vědomostní, finanční. 29% dotazovaných se domnívá, že církev je pro misie dobře vybavena, 43% respondentů se domnívá, že církev v těchto oblastech pro misijní činnost připravena není. 28% respondentů nedokáže situaci zhodnotit (odpovědělo neví). Z grafu vyplývá že téměř polovina respondentů považuje církev za nevybavenou pro misijní činnost. Možnost specifikovat a upřesnit blíže svůj názor na tuto otázku zůstala respondenty nevyužita.

Otázka č. 9: Myslíte si, že katolická církev v Čechách dělá pro misie *ad gentes* dost?

Nedostatkem této otázky je její velmi obecná, poměrně emotivní a nepřesná formulace, která problematiku značně paušalizuje. Církev může být velmi aktivní v některé formě pomoci misiím, jinou nemusí rozvíjet vůbec. Výťažnost informací z této otázky je tedy poměrně nízká (je zachycena v grafu č.6).

Graf č.6: Názor respondentů na dostatečnost misijní činnosti církve

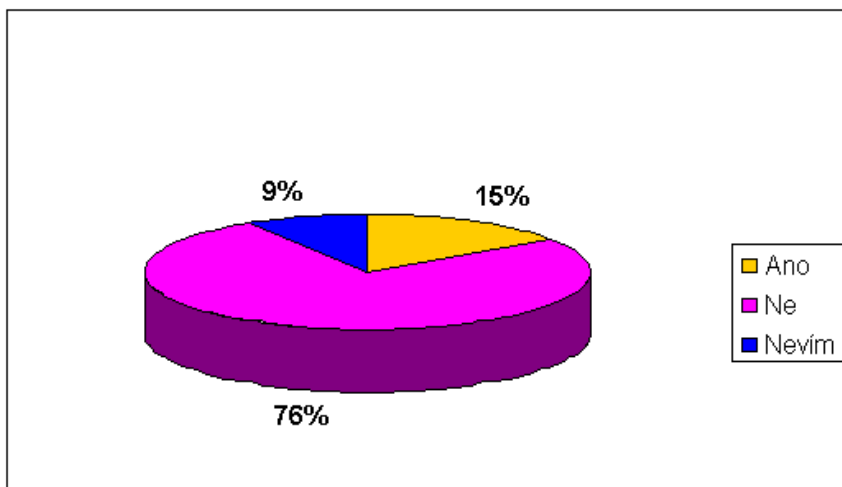

Graf č.6 nám ukázal, že 39% respondentů si myslí, že církev dělá pro misie dost. Dalších 24% respondentů je přesvědčeno o opaku a 37% respondentů nedokáže posoudit, zda dosud vyvíjená misijní činnost české církve je dostatečná nebo ne. Jak jsme již zmínili, hodnocení této otázky je částečně zkresleno nevhodnou formulací otázky.

Otázka č.10: Věděli byste o možnostech, kde by se česká katolická církev mohla zapojit do práce pro misie v zahraničí více a efektivněji než nyní? (viz graf č.7)

Také tato otázka nabízí kromě odpovědí ano - ne možnost uvést konkrétní návrhy respondentů.

Graf č.7: Názor respondentů na možnosti zefektivnění práce české katolické církve v misiích ad gentes

Graf č.7 zachycuje reakce respondentů na dotaz po možnostech zefektivnění práce české katolické církve v misijní činnosti v zahraničí. Respondenti se vyjadřovali formou odpovědi ano-ne zda vědí, jak by se práce v misiích mohla vylepšit či zefektivnit. Dále mohli uvést konkrétní návrhy těchto možností. 15% dotazovaných se domnívá, že ví o možnostech jak vylepšit a více zapojit církvev do práce v misiích v zahraničí, 76% dotazovaných odpovědělo, že takové možnosti nezná a 9% respondentů uvedlo, že nenachází oblasti, ve kterých by bylo potřeba tuto misijní činnost církve zlepšovat.

Otázka č. 17: Uveďte organizace či společenství, o kterých víte, že se aktivně podílejí na práci pro misie? Případně uveďte i jejich adresy nebo kontaktní telefony. (Odpovědi na tuto otázku nejsou zpracovány graficky, ale tabulkou – viz tabulka č.6).

Tabulka č. 5: Organizace pracující pro misie, vyhodnocené z dotazníků

Název organizace	Počet hlasů
Papežská misijní díla	121
Česká katolická charita	93
Likvidace lepry	11
Brněnská tisková misie	5
Misijní banka ubožáků	4
Nadace sv. Františka z Assisi	4
Salesiáni	4
Karmelitáni	4
Obláti	1
Siriri	1
Verbisti	1

Tabulka č. 6 uvádí přehled nejčastěji zmiňovaných organizací a společenství i četnost jejich výskytu v dotaznících. Z uvedeného vyplývá, že nejvíce jsou v povědomí běžných věřících známy velké centrálně řízené církevní organizace jako jsou PMD nebo Česká katolická charita, ostatní společnosti se objevují až s velkým početním odstupem.

4.3 Angažovanost respondentů a jejich farností nebo jiných společenství v misijní činnosti církve

Jak nám již napovídá název podkapitoly, budeme se v této části zajímat o misijní činnost, kterou vyvíjejí farní nebo jiná společenství v jednotlivých diecézích a do které jsou respondenti eventuálně zapojeni. Pokusíme se také zmapovat, jaké formy misijní činnosti jsou ve farnostech nejčastější nebo které je potřeba naopak podpořit a rozvinout. Tématický okruh zahrnuje odpovědi na otázky 6,11,12,13,14,15,16.

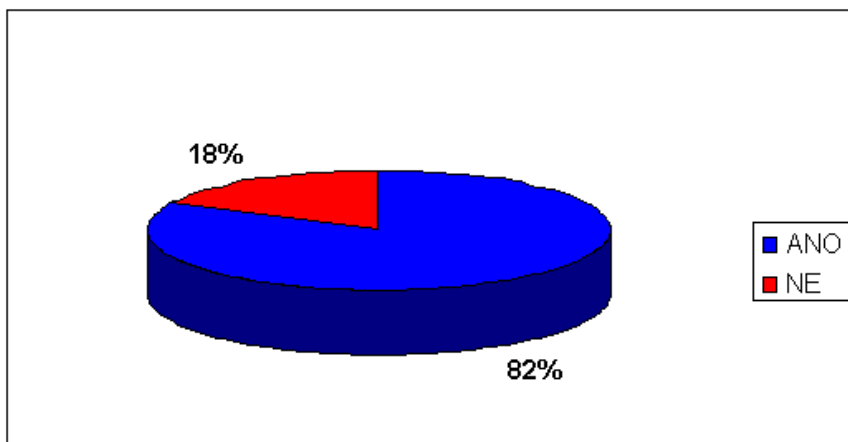
Tato skupina otázek nabízí poměrně velké množství získaných dat. Podrobněji se zastavíme u otázky č.11, která se ptá, zda se farnost (společenství) podílí na misijní činnosti *ad gentes* a požaduje taxativní uvedení forem spolupráce. Tato otázka bude zpracována jak z pohledu celé církve v Čechách (počet angažujících se farností, nejčastější formy spolupráce), tak na úrovni jednotlivých diecézí, které tak bude možno srovnávat. Z tohoto důvodu vyčleníme otázku č. 11 jako samostatnou podkapitolu a předřadíme ji před zpracování zbývajících otázek.

Podíl farností (společenství) na misijní činnosti církve z pohledu celé církve v ČR a z pohledu jednotlivých diecézí

Otázka č. 11: Podílí se Vaše farnost či společenství nějakým způsobem na misijní činnosti *ad gentes* (např. vysílání misionářů, modlitba, finanční pomoc, balíčky)?

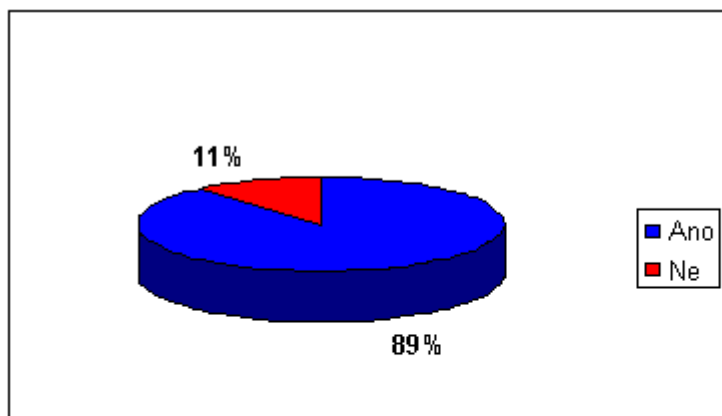
V následujících grafech č.8 až č.18 budou odpovědi zpracovány jak ve formě odpovědi ano – ne, tak zobrazením procentuálního zastoupení jednotlivých forem misijních aktivit, tyto data navíc vyhodnotíme celkově na úrovni celé české církve a na úrovni jednotlivých diecézí.

Graf č.8: Počet farností nebo jiných společenství, které se podílejí na misijní činnosti *ad gentes* v rámci celé církve v ČR

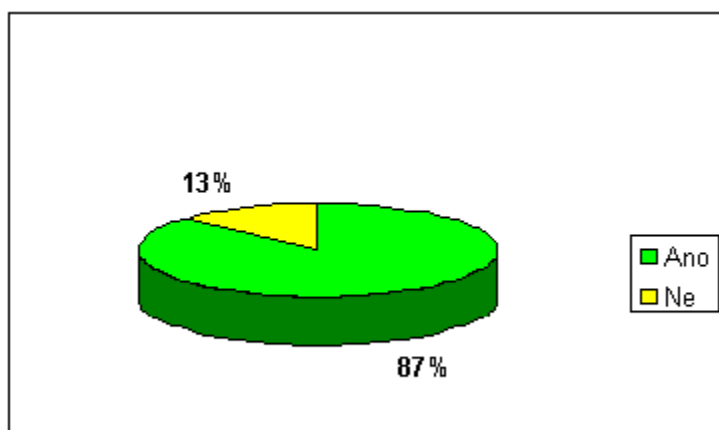

Graf č.8 znázorňuje souhrnné výsledky odpovědí typu ano –ne na otázku, zda se farnost (společenství) respondenta nějakým způsobem podílí na misijní činnosti církve. Z celé skupiny respondentů odpovědělo kladně 82%, 18% dotazovaných uvedlo, že jejich společenství nemá žádným způsobem podíl na této činnosti. Počty jsou vztaženy na celou církev v ČR. V dalších grafech budou tato čísla vztažena na jednotlivé diecéze (viz graf č. 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16).

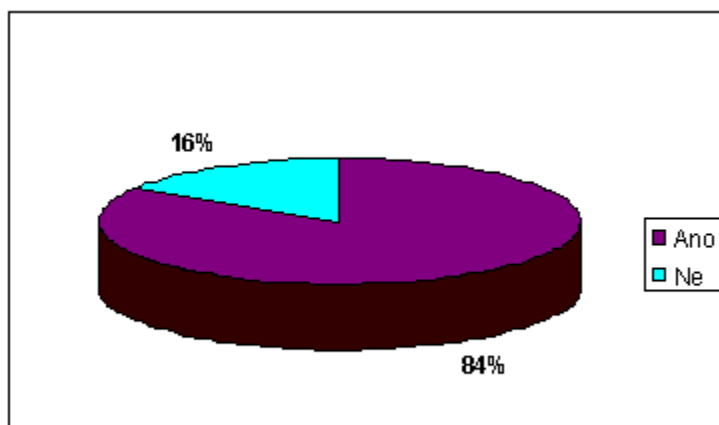
Graf č.9: Podíl farností pražské arcidiecéze na misijní činnosti *ad gentes*

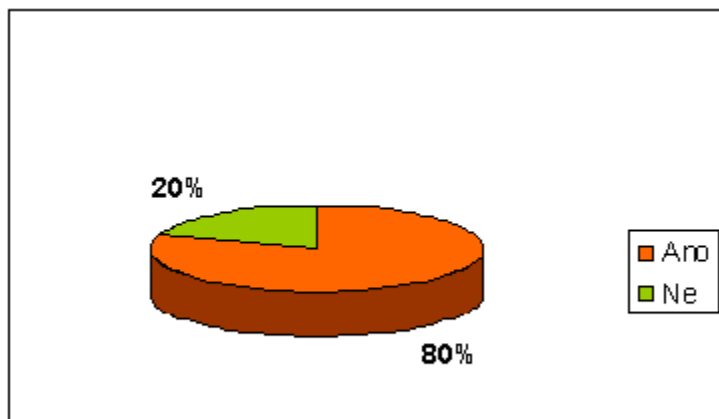
Graf č.10: Podíl farností v českobudějovické diecézi na misijní činnosti církve *ad gentes*

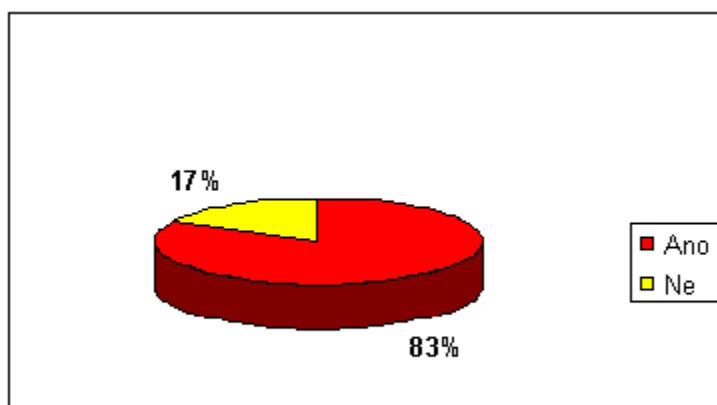
Graf č.11: Podíl farností v plzeňské diecézi na misijní činnosti *ad gentes*

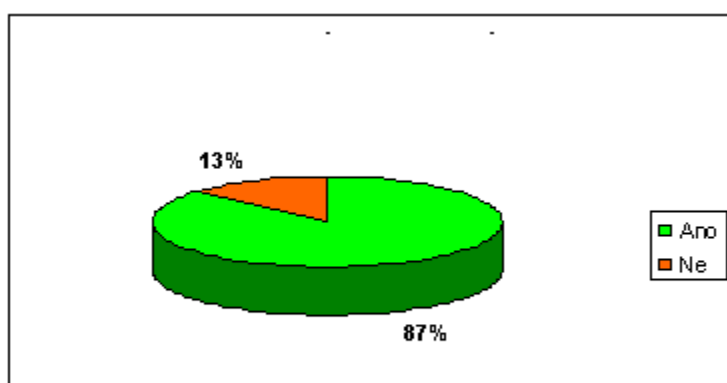
Graf č.12: Podíl farností litoměřické diecéze na misijní činnosti církve *ad gentes*

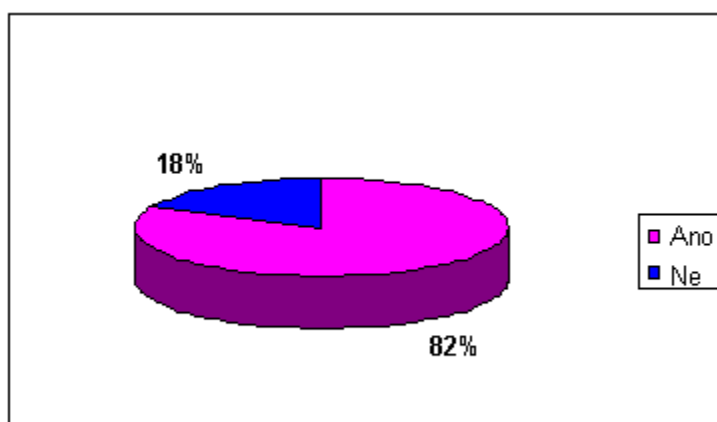
Graf č.13 Podíl farností královehradecké diecéze na misijní činnosti církve *ad gentes*

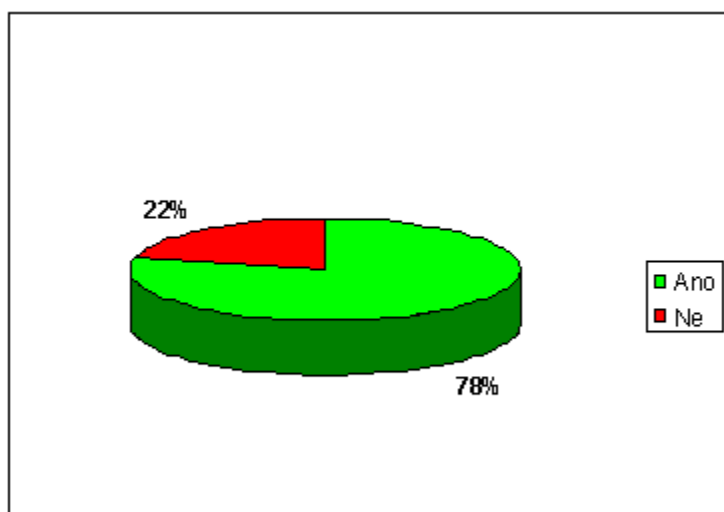
Graf č.14: Podíl farností ostravsko – opavské diecéze na misijní činnosti církve *ad gentes*

Graf č.15: Podíl farností olomoucké arcidiecéze na misijní činnosti církve *ad gentes*

Graf č.16: Podíl farností brněnské diecéze na misijní činnosti církve *ad gentes*

Grafy 9 až 16 zobrazují podíl farností na misijní činnosti církve *ad gentes* v jednotlivých diecézích. Ve všech diecézích v celé České republice (kromě brněnské) uvedlo více než 80% respondentů, že se jejich farnost na této misijní činnosti podílí. Nejvyšší počet kladných reakcí byl zjištěn v pražské diecézi (89%), nejnižší v brněnské (78%).

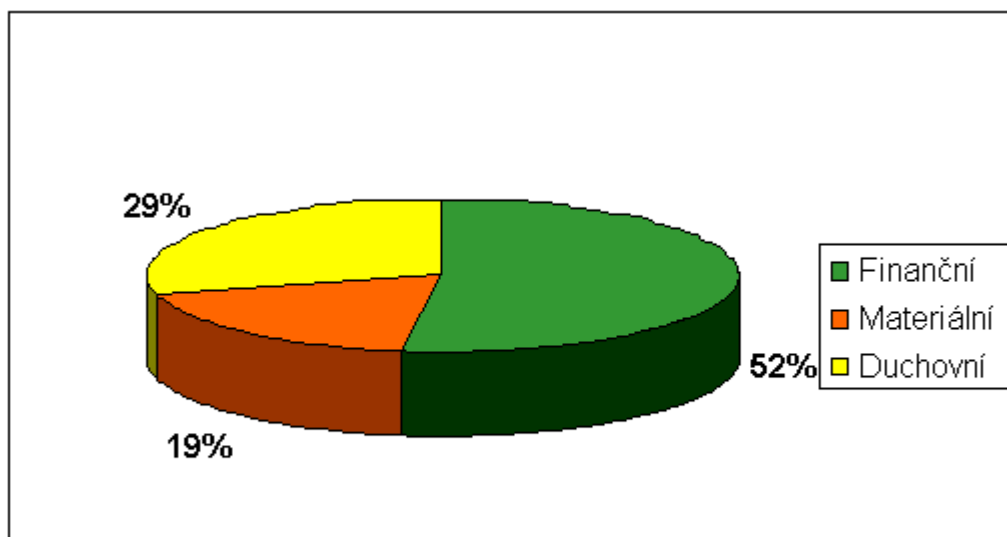
V českobudějovické diecézi reagovalo kladně 87% dotazovaných stejně jako v ostravsko-opavské diecézi, jen 13% respondentů uvedlo, že se na misijní činnosti nepodílí. Respondenti z plzeňské diecéze odpověděli kladně v 84. V litoměřické diecézi bylo 80% souhlasných odpovědí. Dotazovaní věřící z Královehradecka odpověděli ano v 83%. V Olomouckém kraji se domnívá 82% respondentů, že jejich farnost se na misijní činnosti nějakou formou podílí. Respondenti z brněnské diecéze označili kladnou odpověď v 78%, což je nejnižší zjištěná hodnota, a zápornou odpověď označili v 22%.

Nyní se zaměříme na zpracování druhé části otázky č. 11, která je polootevřená a zaměřuje se na výčet konkrétních forem spolupráce farností na misijní činnosti církve. Samozřejmě existuje velká pestrost těchto forem. My budeme pro přehlednost zpracování pracovat obecně se třemi základními formami spolupráce misijní činnosti, kterými jsou duchovní podpora, finanční pomoc a materiální pomoc.

Respondenti odpovídali na otázku, jakým způsobem se jejich farnost podílí na misiích, výčtem konkrétních aktivit – například humanitární balíčky, modlitba, peněžní sbírky a podobně. Jejich odpovědi jsme rozčlenili o výše uvedených tří základních oblastí,

tak jak je to zachyceno v grafu č. 17. Odpovědi jsou následně formou tabulky a grafu vyjádřeny i ve vztahu k jednotlivým diecézím (viz graf č.18, tabulka č.5).

Graf č.17: Formy spolupráce farností na misijní činnosti církve *ad gentes*

Graf č. 17 znázorňuje souhrnné výsledky odpovědí na druhou doplňující část otázky č. 11, kdy jsme vyčlenili respondenty, kteří odpověděli kladně a svou kladnou odpověď dále specifikovali uvedením konkrétních příkladů činností. Z celé skupiny kladných odpovědí označilo 52% respondentů, že se jejich farnost podílí na misijní činnosti finanční pomocí, 19% respondentů uvedlo, že se na misijní činnosti podílí materiální podporou a 29% respondentů zmínilo modlitbu a duchovní podporu.

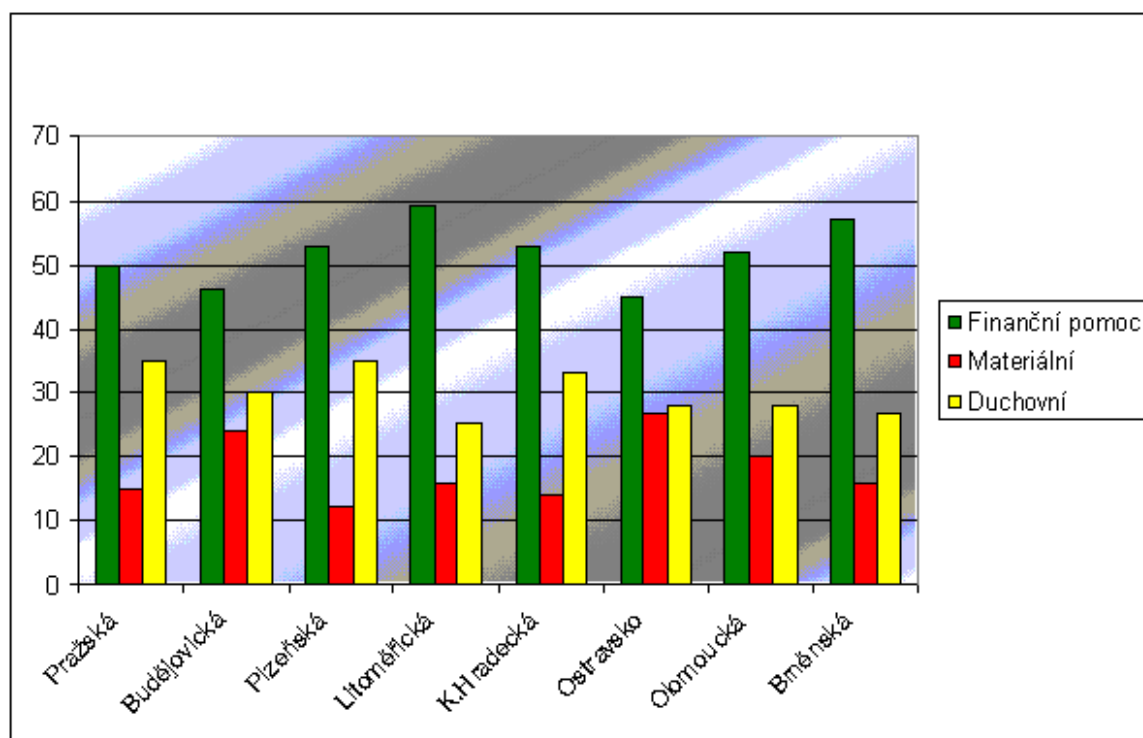
Navazující tabulka č.5 a graf č.18 hodnotí tuto skutečnost z pohledu jednotlivých diecézí.

Tabulka č. 5: Formy spolupráce farností na misijní činnosti *ad gentes* v jednotlivých diecézích

	Pražská	Budějovická	Plzeňská	Litoměřická	K.Hradecká	Ostravsko	Olomoucká	Brněnská
Finanční pomoc	50	46	53	59	53	45	52	57
Materiální	15	24	12	16	14	27	20	16
Duchovní	35	30	35	25	33	28	28	27

Uvedené hodnoty jsou v %

Graf č. 18: Formy spolupráce farností na misijní činnosti církve *ad gentes* v jednotlivých diecézích

Graf č. 18 a tabulka č.5 zobrazují, jakými formami misijní činnosti se zabývají farnosti jednotlivých diecézí. Ve všech diecézích v celé České republice respondenti uváděli, že se jejich společenství podílejí na misijní činnosti finanční pomocí (v průměru v 51,8%), materiální pomocí (v průměru v 18%) a duchovní podporou (v průměru v 30,1%). Podíl jednotlivých způsobů pomoci v jednotlivých krajích České republiky je navzájem srovnatelný.

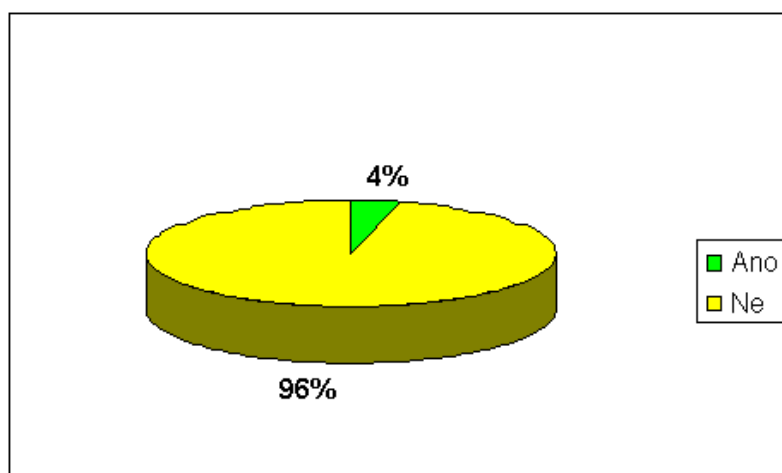
Mapování misijní aktivity farností (společenství) respondentů

(zpracování otázek č.6, 12,13,14,15,16)

Otázka č.6: Už jste někdy pracoval/a v misiích v zahraničí?

Tato otázka je uzavřená, dovoluje pouze dvě možné odpovědi (viz graf č. 19).

Graf č.19: Počet respondentů, kteří osobně pracovali v misiích *ad gentes* v zahraničí

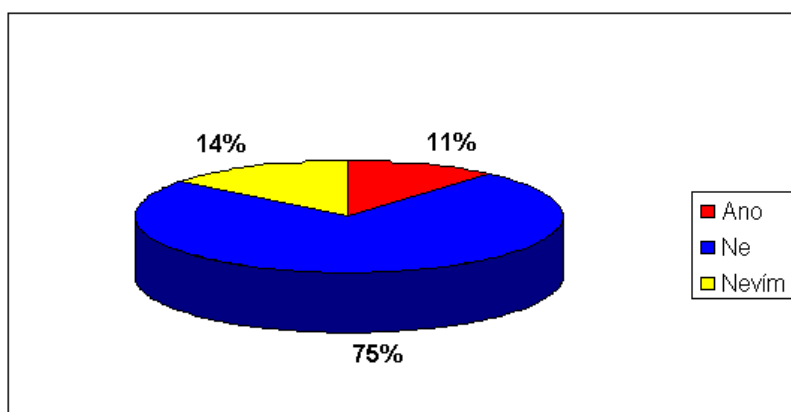

Graf č.19 ukazuje, že 4% respondentů se osobně účastnila misijní činnosti *ad gentes* v zahraničí, 96% respondentů nemá s touto prací osobní vlastní zkušenost.

Otázka č.12: Má Vaše farnost či společenství člena pracujícího v misiích v zahraničí? (Pokud ano, uveďte kde a jakým způsobem.)

Tato otázka do skupiny polootevřených otázek, zjišťujících respondentovu informovanost o misijní činnosti *ad gentes* v jeho vlastní farnosti či společenství. Aby křesťan respektive katolík mohl být platným členem svého farního společenství, měl by vědět, co se v jeho společenství děje a jak pracuje. Měl by mít povědomí o tom, kteří členové toto farní společenství tvoří a čím se v tomto společenství zabývají. Jak už bylo také řečeno výše, misijní činnost církve je součástí jejího poslání a je úkolem každého křesťana. Proto by člen každého farního společenství měl vědět, kdo se v něm zabývá misijní činností nebo kdo přímo pracuje v misiích.

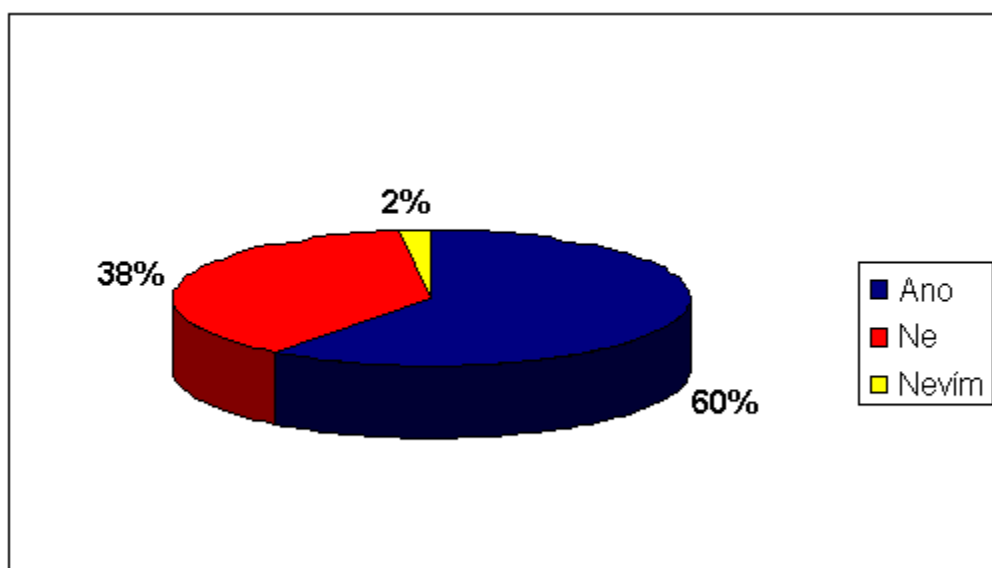
Graf č.20: Počet farností, jejichž člen pracuje v zahraničních misiích

graf č.20 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda jejich farnost má člena na misii v zahraničí. Pouze 11% respondentů uvedlo, že jejich farnost či společenství má takového člena, 75% dotazovaných uvedlo, že nemají člena v zahraniční misii a 14% respondentů tuto skutečnost neví.

Otázka č.13: Máte možnost číst různé misijní materiály a periodika? (viz graf č. 21)

Graf č.21: Možnost respondentů číst různé misijní materiály a periodika

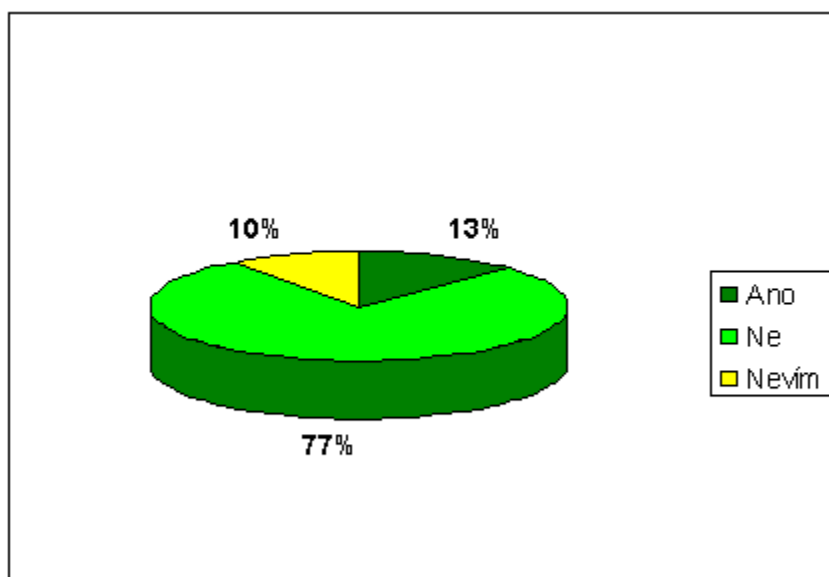

Graf č.21 zachycuje dostupnost misijních materiálů (míněno tiskovin) a periodik pro jednotlivé respondenty v jejich farnostech. Jak vidíme, na otázku odpovědělo kladně 60% respondentů. Dalších 38% respondentů nemá ve své farnosti zprostředkovaný přístup k informacím o misiích a 2% respondentů neví, zda jsou tyto informace v jejich farnosti dostupné. Tento graf ukazuje na poměrně velké procento respondentů, kteří nemají farnostmi zajištěn bezprostřední přístup k informacím o misiích *ad gentes*. Lze z toho vyvodit, že v této oblasti se nabízí možnost k nápravě a ke zlepšení situace, která by vedla k větší angažovanosti prostých věřících pro misijní problematiku.

Otázka č.14: Vydává Vaše společenství nebo farnost nějaké misijní materiály?

Otázka tématicky úzce souvisí s předešlým dotazem, zaměřuje se na vlastní materiály vydávané farností obvykle pro svoji potřebu. (viz graf č.22)

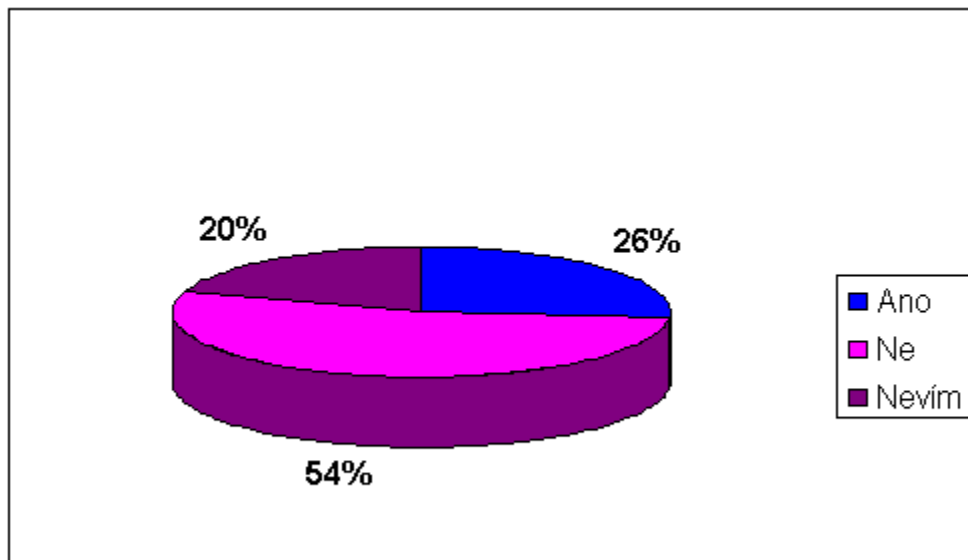
Graf č.22: Počet farností, vydávajících vlastní misijní materiály

Na grafu č. 22 vidíme, že respondentů, jejichž farnosti vydávají misijní materiály, je 13%. Záporně jich odpovědělo 77%. 10% respondentů neví, zda se v jejich farnostech vydává nějaký misijní materiál.

Otázka č.15: Spolupracuje Vaše společenství nebo farnost s organizací pracující pro misie? Tato otázka z dotazníku také souvisí s předchozími, protože farnosti, které distribuují nebo vydávají nějakou formu misijních tiskovin (případně internetových stránek), často tak činí ve spolupráci s některou z organizací, které se problematice systematicky věnují. Následující graf č. 23 nám ukáže procento respondentů, kteří v rámci své farnosti přišli do styku s organizacemi, které pro misie cíleně pracují.

Graf č.23: Spolupráce farností či společenství respondentů s organizacemi pracujícími pro misie *ad gentes*

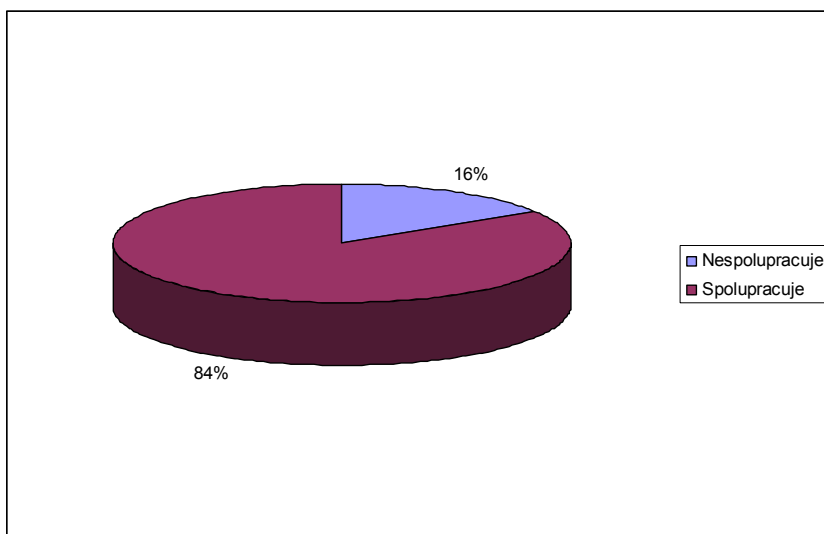
Na grafu č.23 můžeme vidět kolik respondentů odpovědělo kladně (26%) nebo záporně (54%) na otázku po spolupráci jejich společenství s organizacemi pracujícími pro misie *ad gentes*. Nepříznivou skutečností je, že více než polovina respondentů - 54% - odpověděla záporně, podobně negativní výsledek je i skutečnost, že celá pětina oslovených (20%) na tuto otázku nedokáže odpovědět.

Otázka č.16: Kdy tato činnost či spolupráce na misijním díle v zahraničí začala?

Otázka je v těsné souvislosti s předchozí, ptá se dobu, kdy byla tato činnost zahájena. Jako časový mezník byl zvolen rok 1989 jako moment přechodu od totalitní k demokratické společnosti spojené s náboženskou svobodou.

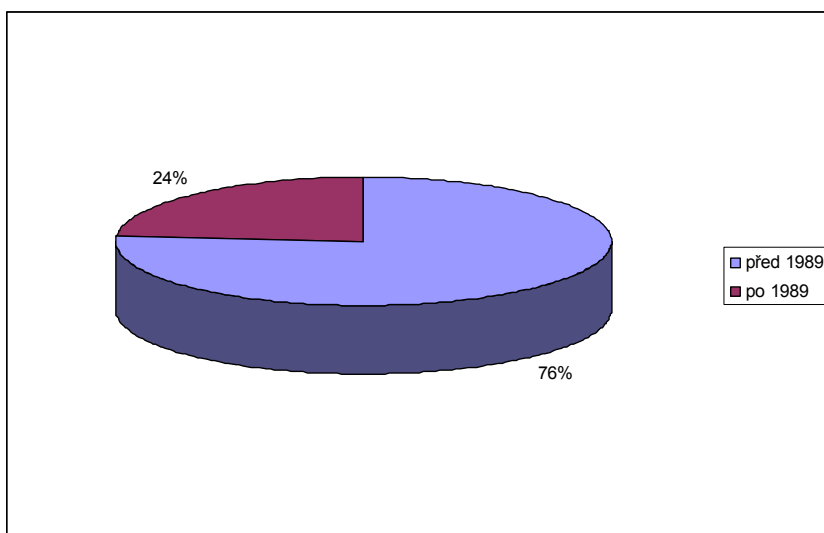
Při hodnocení této otázky se ukázalo, že nebyla vhodně naformulována, protože nabídka odpovědí nezahrnovala možnost, že tato činnost nebyla vůbec zahájena. Tuto verzi si část respondentů přidala, proto jsme do hodnocení ještě jednou zahrnuli rozdělení farností na ty, kde činnost vůbec nebyla zahájena a kde nějaká probíhala nebo probíhá (viz graf č. 24) a teprve následně hodnotí graf č.25 časový horizont zahájení případné činnosti.

Graf č.24: Spolupráce farnosti na misijní činnosti církve (v minulosti nebo současnosti)

Hodnoty uvedené v grafu č.24 přibližně korelují s výsledky hodnocení otázky č.11 (viz graf č.8).

Graf č.25: Začátek spolupráce farnosti nebo společenství respondenta na misijní činnosti církve vzhledem k roku 1989

Z grafu č.25 vyplývá, že 76% farností respondentů začalo misijní činností již před rokem 1989, že tedy období komunistického režimu, přestože bylo obdobím náboženské nesvobody, nebylo absolutní překážkou rozvíjení podobných aktivit. Zbývajících 24% respondentů uvádí zahájení misijní činnosti až po roce 1989.

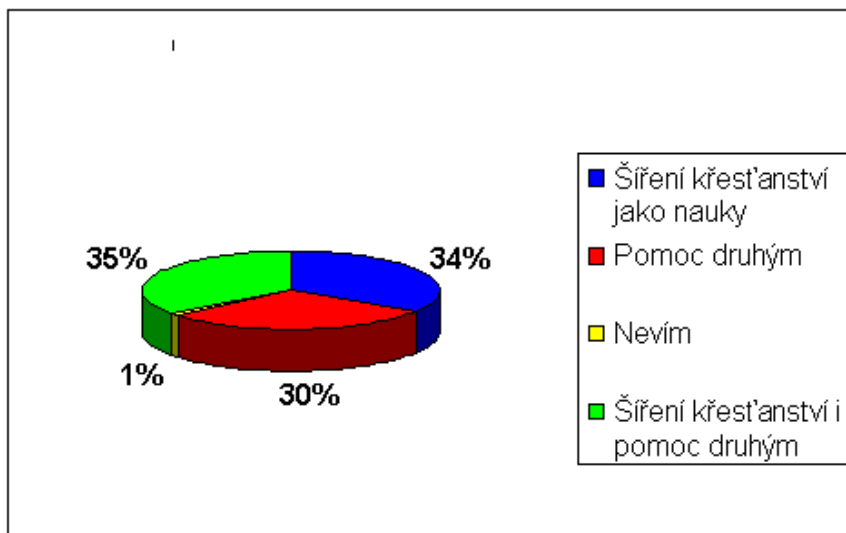
4.4 Zájem respondentů o osobní zapojení do misijní činnosti církve *ad gentes*

Otázky zahrnuté do tohoto tématického okruhu se obrací osobně na respondenta a zjišťují jeho zájem o osobní zapojení do některé z misijních aktivit. Předchází jim snaha zjistit, co si konkrétní oslovený věřící vůbec představuje pod pojmem misie a misijní činnost a jak důležitou roli přikládá misiím v každodenním životě církve.

Otázka č.5: Co si představujete po pojmem misie? Jedná se o otázku otevřenou, která ponechává úplnou volnost v odpovědi. Pro vyhodnocení jsme odpovědi rozdělili do tří skupin (čtvrtou pak je odpověď nevím), kterým jsme nadřadili nejčastější výrazy, používané jako synonyma pro výraz misie. Vzniklé skupiny respondentů jsou početně velmi vyrovnané a odrážejí skutečnost, jak velmi se v chápání běžných lidí prolínají pojmy misie, charita, evangelizace, jak jsme to již uvedli v první kapitole této práce. Pracujeme s třemi skupinami oslovených, kteří jako význam slova misie uvedli:

- a/ šíření křesťanství jako nauky (evangelizace),
- b/ pomoc druhým (charita),
- c/ šíření křesťanství i pomoc druhým.

Graf.č.26: Význam pojmu misie pro respondenty

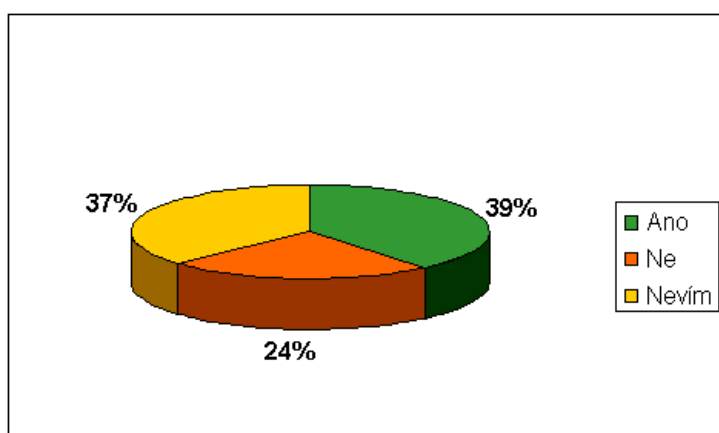

Na grafu č.26 je zřejmé, že 35% respondentů spojuje v pojmu misie jak hlásání evangelia, tak i charitativní činnost. Toto pojetí se nejvíce blíží i našemu chápání obsahu misijní činnosti, jak je prezentován v této práci. Dalších 34% respondentů je přesvědčeno, že misie jsou pouze hlásáním evangelia („kázáním“). Misie jako synonymum charity nebo

humanitární pomoci, takový je názor asi 30% respondentů. 1% respondentů neví, co si má po pojmem misie představit.

Otázka č. 7: Myslíte si, že jsou misie pro život církve nutné? Otázka dává pouze možnost kladné nebo záporné reakce, bylo by jistě zajímavé zamyslet se nad argumenty, které by jednotliví pro své tvrzení mohli uvést. Rozvrstvení názorů na důležitost misijní činnosti v životě církve zachycuje graf č. 27.

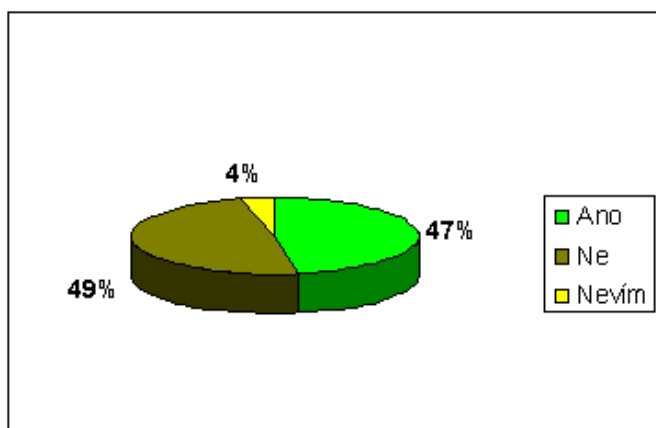
Graf č.27: Význam (nutnost) misie pro život církve

Barevná pole grafu č. 27 znázorňují mírnou početní převahu respondentů (39%), kteří dávají misiím v životě církve pevné místo, před skupinou (37%), pro kterou postavení a význam misíí není zcela jasný a jednoznačný. Menšina (24%) oslovených věřících je přesvědčena, že misie pro život církve nutné nejsou

Otázka č.18: Chtěli byste se aktivně podílet na misijní práci?

Graf č. 28: Zájem respondentů aktivně se podílet na misii *ad gentes*

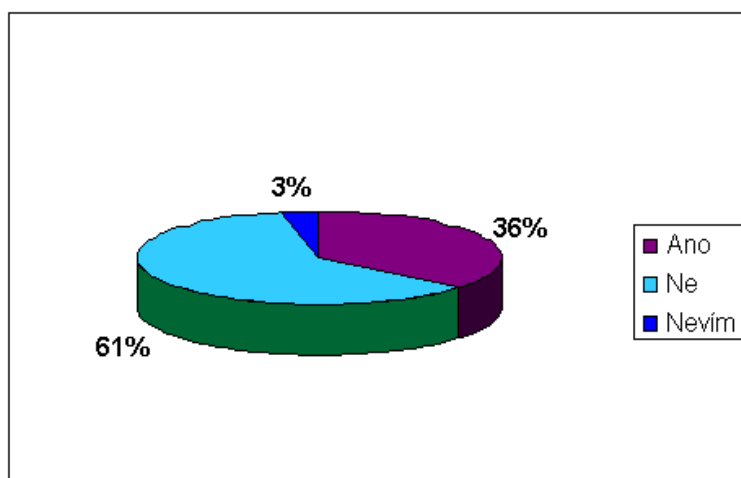
Na grafu č.28 můžeme vidět, že 49% dotázaných, téměř polovina, odpověděli záporně, tedy nechtějí se aktivně podílet na misijní práci. S aktivní spoluprací pro misie *ad gentes* souhlasí 47% respondentů. Kladná (případně záporná) odpověď jistě velmi úzce souvisí s tím, co si dotyčný představuje pod pojmem aktivní práce pro misie. Jistě ne všichni jsou povoláni k opuštění vlasti a životu přímo v misijních oblastech, ale velká většina obyvatel Evropy se může aktivně zapojit do finanční a materiální pomoci. Abychom mohli uvedená čísla správně hodnotit, museli bychom pravděpodobně otázku rozvrstvit na jednotlivé formy misijní činnosti, ke kterým by oslovení věřící mohli zaujmout stanovisko.

4.5 Zájem respondentů o informovanost o misijní činnosti *ad gentes*

Dotazník tématicky uzavírají dvě otázky, které se zaměřují na zjištění skutečnosti, jak hodnotí respondenti dostatečnost informací o misijní činnosti a jestli chtějí být o této činnosti informováni ve větším rozsahu, jestli mají zájem o zlepšení informovanosti. Tento blok zahrnuje č.19 a 20.

Otázka č.19: Zdá se Vám informovanost o misijní činnosti dostatečná? (nabídnuť odpověď pouze ano – ne). Výsledky jsou znázorněny v grafu č. 29.

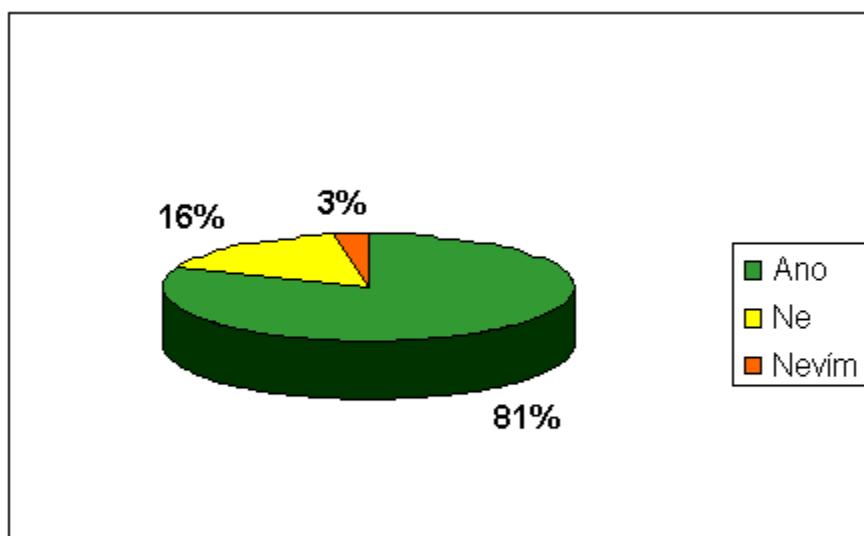
Graf č. 29: Dostatečnost informovanosti respondentů o misijní činnosti.

Z grafu č.29 vyplývá, že více než polovina respondentů (61%) se domnívá, že informovanost o misijní činnosti je nedostatečná. Další tři procenta respondentů nedokáží stav informovanosti posoudit. Za uspokojivou a dostačující považuje informovanost o misiích 36 % respondentů.

Otázka č.20: Přivítali byste více informací o misijní činnosti? (viz graf č.30)

Graf č.30: Zájem respondentů o větší informovanost o misijní činnosti

Z grafu č.30 můžeme vyčíst, že 81% dotazovaných si přeje být více informováno o misijní činnosti církve. Dalších 16% respondentů je se současnou informovaností o misiích *ad gentes* spokojeno. Malá část (3%) respondentů se k otázce v danou chvíli nedokázalo vyjádřit.

V závěru této kapitoly si vyhodnotíme, zda výzkum splnil požadované cíle. Prvním cílem bylo zjistit zájem respondentů o misijní činnost. Výzkum ukázal, že zájem podílet se na misijní činnosti má 47% respondentů a bohužel 49% respondentů o misijní činnost zájem nemá.

Druhým cílem bylo zjistit, jak dalece jsou respondenti informovaní o misijní činnosti církve v Čechách. Z výzkumu vyplynulo, že 39 respondentů si myslí, že katolická církev dělá pro misie *ad gentes* v Čechách dost. O její vybavenosti pro tuto činnost je přesvědčeno 29% respondentů. Jak tuto misijní činnost zefektivnit ví 15% respondentů.

Třetím cílem výzkumu bylo zjistit, jak dalece jsou respondenti informovaní

o misijní činnosti, kterou vyvíjí jejich farnost či společenství. Z výzkumu vyplynulo, že 11% respondentů žije ve společenství, které má člena pracujícího v zahraničí pro misie *ad gentes*. Kdežto 14% respondentů neví, jestli u nich ve farnosti je někdo, kdo je v zahraničí v misiích. K misijním materiálům má přístup 60% respondentů, tuto možnost nemá 38% respondentů. O spolupráci s misijními organizacemi ve farnosti či společenství neví 20% respondentů. Tuto spolupráci potvrdilo 26% respondentů. Pouze 16% respondentů odpovědělo, že jejich farnost nebo společenství nikdy nespolupracovalo s misijní organizací. A kupodivu 76 % respondentů odpovědělo, že tato spolupráce probíhala už před rokem 1989, tedy v komunistické totalitě.

Čtvrtým cílem výzkumu bylo zjistit, zda respondenti mají zájem být informovaní o misijní činnosti *ad gentes*. Soubor obsahuje i dotazy, zjišťující potřebnost misií pro život církve a chápání pojmu misie mezi respondenty. Z výzkumu vyplývá, že misie jako spojení evangelizace a charity takto definuje 35% respondentů. O nutnosti misií pro život církve je přesvědčeno 39% respondentů. Celých 61% respondentů je s informovaností o misijním díle *ad gentes* v Čechách nespokojeno. Zájem o větší informovanost má 81% respondentů.

ZÁVĚR

Tuto práci jsem psala se záměrem seznámit zájemce o misijní činnost s možnostmi, které se v současnosti na tomto poli působení otvírají. Protože píšou o misijní činnosti církve, pokládala jsem za nutné tuto práci ukotvit v dokumentech církve, které byly k tomuto tématu napsány.

Chtěla bych svůj záměr popsat na příkladu domu. Misijní úkol je jako dům, který stavěly generace Čechů. Dokumenty církve jsou základem, který je pevný a nezměnitelný, ale stále se na něm může stavět a tvořit něco nového. Historie našich dějin je jako bouře nebo rekonstrukce, kterými dům za staletí procházel a které na něm zanechaly následky. Současný skutečný stav tohoto domu jsme zjišťovali dotazníkem. Někde je dům rozbořený, někde prochází rekonstrukcí, někde je zanesen odpadky.

První kapitola s názvem Misie jako součást života církve se zabývá misijní činností jako úkolem církve, úkolem, který neztrácí nic na své aktualitě, přestože se naplňuje již 2000 let. Snažila jsem se pomocí církevních dokumentů tuto činnost obhájit jako úkol, která je stále aktuální pro celé spektrum věřících a možná více akutní než v předešlých stoletích. Skutečnost, že pro misie *ad gentes* jako úkol církve je třeba stále a promyšleněji pracovat, nám dokazují instituce, které byly pro toto dílo církví vytvořeny (jako jsou například Papežská misijní díla a Charity).

V druhé kapitole, zabývající se historií a současností misijní činnosti církve v Čechách, se pokouším na misie a na misijní činnost podívat přes malý exkurz do českých dějin. Snažím se přes misijní činnost, která probíhala v naší zemi v minulosti, dojít k formám misijní činnosti, kterou můžeme vykonávat my nyní. Realizaci pestré nabídky misijních projektů nám zprostředkovávají organizace, které jsou různým způsobem napojeny na katolickou církev. Jinou možností jsou také humanitární projekty, kterých se můžeme účastnit i my jako členové katolické církve. Sumář organizací podporujících misijní činnost *ad gentes* tuto kapitolu uzavírá.

Třetí kapitola Vlastní výzkum podílu katolické církve v Čechách na misijní činnosti současnosti se v podstatě zabývá vysvětlením metodiky výzkumu, který jsem prováděla

pomocí dotazníku. V této kapitole jsem chtěla osvětlit průběh výzkumu, jeho cíle, způsob zpracování dat.

Čtvrtá kapitola Zpracování dat z vlastního výzkumu shrnuje data, která jsem získala na základě dotazníků a zpracovala v programu Microsoft Excel. Z důvodu větší transparentnosti dat jsem použila grafy. Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jak se na misie *ad gentes* dívají současní katolíci, kde jejich názor nesouhlasí s názorem magisteria církve a kde by se dalo v budoucnosti pracovat na změně náhledu. Výsledkem zpracování dat, získaných z dotazníků, jsem byla mnohdy zaskočena. Bohužel tato část práce by zasloužila více propracovat, abych se vyhnula technickým nedostatkům v metodice (jako například nevhodné formulaci otázek a podobně). Jsme si tohoto nedostatku vědoma.

V závěru své práce bych se chtěla pokusit o syntézu všech zjištěných skutečností. Dokumenty církve k nám mluví jasně, že misijní činnost *ad gentes* není něco přežitého, ale je stále aktuální pro celé spektrum věřících. Tato misijní činnost má mnoho forem, kterými tento úkol církve můžeme naplňovat.

Český národ prošel ve svých dějinách obdobími, kdy byl cílovým objektem misijního úsilí jiných. Byla také období, kdy se na misiích *ad gentes* ve světě aktivně podílel. Bohužel čtyřicetiletá vláda komunismu jakoby přervala kontinuitu misijní práce, tím jak se snažila oddělit národ od křesťanství. Morální devastací lidí a materiální devastací země se tento režim také podepsal na plnění misijního úkolu.

Z informací získaných z dotazníků vyplývá, že současní katolíci bohužel hledí na misijní činnost jako na nějakou činnost zájmovou, ne jako na nutnost. Přesto zájem o větší informovanost o misiích má 81% respondentů. Zpracovaná data nám říkají, že zájem o misie je, možnosti jak se zapojit do misijní činnosti církve jsou k také k dispozici. Velký dluh vůči misijní činnosti je kvalitní informovanost.

Práce na tomto tématu mě osobně velmi obohatila, i když jsem ve stávajícím rozsahu práce nedokázala postihnout celou šířku a bohatost problematiky. Mnoho jsem se naučila a mnohé bych příště zpracovala jinak. Věřím však, že někomu tato práce může pomoci v orientaci v misijní činnosti současné církve.

SEZNAM PRAMENŮ

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. *Dokumenty Druhého vatikánského koncilu*. Z latiny přeložil Oto Mádr a spol. ZVON: Praha, 1995.

JAN PAVEL II. *Redemptoris missio(RM)*. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání ze dne 7. prosince 1990. ZVON: PRAHA, 1990.

PAVEL VI. *Evangelii nuntiandi (EN)*. Apoštolská exhortace Pavla VI. ze dne 8. prosince 1975. ZVON: Praha, 1994

PLANER, František. *Misijní činnost církve*. KŘESŤANSKÁ AKADEMIE: Řím, 1976.

NĚMEC, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa, I,II, III díl*. CYRILOMETODĚJSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: Olomouc,1991.

SEZNAM LITERATURY

FAISTAUEOVÁ Václava: Úloha laiků v Papežských misijních dílech.(Diplomová práce obhájená na KTF UK) 2004

FILKA Jaroslav: Metodika tvorby diplomové práce, Knihař: Brno, 2002.

FOJTÍKOVÁ Jitka: Misie – součást spirituality Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.(Bakalářská práce obhájená na KTF UK) 2005

KADLEC Jaroslav: Přehled českých církevních dějin, Praha: Zvon,1991.

KATALOG MUŽSKÝCH A ŽENSKÝCH ŘEHOLNÍCH INSTITUTŮ ZAČLENĚNÝCH DO KONFERENCÍ VYŠŠÍCH PŘEDSTAVENÝCH V ČESKÉ REPUBLICE. 2007

Katechismus katolické církve.Z francouzšiny přeložil Josef Koláček SJ. Praha: Zvon, 1995.

KÖNIG Franz, WALDENFELS Hans: Lexikon náboženství. Praha:Victoria publishing 1994.

LIŠKA Ondřej: Církev v podzemí, Brno: Sursum,1999

PASTÝŘSKÉ LISTY 1945 – 2000 ARCIDIECÉZE PRAŽSKÁ: K vydání připravil Aleš Opatrný a kol, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003.

PETROSILLO Piero: Křesťanství od A do Z, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství,1998.

PÍSMO SV. STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA VČETNĚ DEUTEROKANONICKÝCH KNIH: Český ekumenický překlad, 6. přepracované vydání, Praha: Česká biblická společnost,1995.

ŘEHOLNÍ ŽIVOT V ČESKÝCH ZEMÍCH: Uspořádala Mirjam Hrudníková OP. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství,1997.

SCHAUBER Vera, SCHIDLER Michael: Rok se svatými, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994.

VAŠKO Václav: Neumlčená – Kronika katolické církve v Československu po Druhé světové válce, Praha: Zvon,1990

VŠEOBECNÁ ENCYKLOPEDIIE: Praha: Nakladatelský dům OP,1997.

SEZNAM ZKRATEK

AG	Ad Gentes
CSI	Christians solidarity international
EN	Evangelii nuntiandi
LG	Lumen gentium
PMD	Papežská misijní díla
RM	Redemptoris missio

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1	Papežská misijní díla
Tabulka č.2.	Počet zpráv o misijní činnosti v Acta curiae jednotlivých diecézí, od roku 1950 do roku 2000
Tabulka č.3	Humanitární a dobročinné organizace působící v České republice
Tabulka č. 4	Přehled množství rozdaných a vyplněných dotazníků v jednotlivých diecézích České republiky
Tabulka č.5	Organizace pracující pro misie, vyhodnocené z dotazníků
Tabulka č.6	Formy spolupráce na misijní činnosti ad gentes v jednotlivých diecézích

SEZNAM GRAFŮ

- Graf č.1 Rozdělení respondentů podle vyznání
- Graf č.2 Rozdělení respondentů na laiky a duchovní
- Graf č.3 Rozdělení respondentů podle příslušnosti k diecézím
- Graf č.4 Rozdělení respondentů podle věku
- Graf č.5 Názor respondentů na připravenost na misijní činnost církve v Čechách
- Graf č.6 Názor respondentů na dostatečnost misijní činnosti církve
- Graf č.7 Názor respondentů na možnost zefektivnění misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.8 Počet farností nebo jiných společností, které se podílejí na misijní činnosti *ad gentes* v rámci celé církve v ČR
- Graf č.9 Podíl farností pražské diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.10 Podíl farností českobudějovické diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.11 Podíl farností plzeňské diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.12 Podíl farností litoměřické diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.13 Podíl farností královéhradecké diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.14 Podíl farností ostravskoopavské diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.15 Podíl farností olomoucké diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.16 Podíl farností brněnské diecéze na misijní činnosti *ad gentes*
- Graf č.17 Formy spolupráce farností na misijní činnosti církve *ad gentes*
- Graf č.18 Formy spolupráce farností na misijní činnosti církve *ad gentes* v jednotlivých diecézích
- Graf č.19 Podíl respondentů, kteří osobně pracovali v zahraničí v misiích *ad gentes*
- Graf č.20 Počet farností jejichž člen pracuje v misiích v zahraničí
- Graf č.21 Možnost respondentů číst různé misijní materiály a periodika
- Graf č.22 Počet farností, které vydávají vlastní misijní materiály
- Graf č.23 Spolupráce farností či společenství respondentů s organizacemi pracujícími pro misie *ad gentes*
- Graf č.24 Spolupráce farností, společenství na misijní činnosti církve (v minulosti nebo současnosti)

Graf č.25	Zečátek spolupráce farnosti či společenství respondenta na misijní činnosti církve vzhledem k roku 1989
Graf č.26	Význam pojmu misie pro respondenty
Graf č.27	Význam misie pro život církve
Graf č.28	Zájem respondentů aktivně se podílet na misii <i>ad gentes</i>
Graf č.29	Dostatečnost informovanosti respondentů o misijní činnosti
Graf č.30	Zájem respondentů o větší informovanost o misijní činnosti

ANNOTATION

Author's name and surname: Jitka Veronika Fojtíková

Institution: Department of Pastoral Work, Catholic Theological Faculty, Charles University, Prague

Name of thesis: Participation of the Catholic Church in the Missionary Role of the Church in the Czech Republic

Thesis supervisor: Ing. Mgr. Aleš Opatrný, ThD.PhD

Number of pages: 82

Number of annexes: 2

Number of reference titles: 15

Number of sources: 5

Key words: Mission
Ad gentes mission
Missionary role
Evangelisation
Charity
Humanitarian aid

The Thesis analyses the more or less current situation of missionary activities of the Church in the Czech Republic. The situation is analysed via a short excursus to the Czech history with respect to the missionary activities *ad gentes*, summary of organisations and societies acting in this field, and by a research. The research was made in the form a questionnaire survey. The research objective was to find out up to what degree the Catholic population is aware of the missionary role of the Church and willing and able to take part in the missionary activities.

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Dotazník